

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH DLA GMINY ZABIERZÓW
NA LATA 2017-2021**

GRUDZIEŃ 2016

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Odniesienia SRPS gminy Zabierzów do podstawowych dokumentów planistycznych gminy, powiatu i województwa	5
2. Diagnoza uwarunkowań społeczno-gospodarczych gminy Zabierzów	8
2.1. Warunki geograficzne i gospodarcze gminy	8
2.2. Dochody i wydatki gminy	10
2.3. Zagadnienia demograficzne i poziom życia mieszkańców	10
2.4. Charakterystyka problemów społecznych w gminie Zabierzów	11
2.5. Struktura świadczeń z pomocy społecznej.....	16
2.6. Zasoby infrastruktury społecznej oraz kadrowe.....	19
3. Analiza SWOT	22
4. Metodyka pracy nad strategią	24
5. Główne obszary problemowe w zakresie polityki społecznej gminy Zabierzów.....	24
6. Kierunki interwencji w zidentyfikowanych obszarach problemowych:	27
7. Misja i wizja strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zabierzów	28
8. Struktura celów strategii.....	29
9. Siatka celów i działań.....	37
10. Ramy finansowe strategii	45
11. Wdrażanie strategii.....	46
11.1. Schemat wdrażania strategii.....	47
12. Ewaluacja i monitoring	48
12.1. Monitoring.....	48
12.2. Ewaluacja	49
12.3. Plan monitoringu i ewaluacji	51
13. Spodziewane efekty realizacji strategii	57
14. Spis tabel i rysunków	59

Wprowadzenie

Dla skutecznego i efektywnego zarządzania zadaniami polityki społecznej, w tym pomocy społecznej, niezbędnym jest wytyczenie długofalowej wizji rozwoju dla tego obszaru oraz wskazanie celów, z których wynikać będą konsekwentnie zaplanowane działania i racjonalnie przypisane im wydatki. Zaspokajanie szeroko rozumianych potrzeb społecznych wiąże się z rozwojem nie tylko świadczeń, ale przede wszystkim usług społecznych, które pozwoliłyby osobom w trudnej sytuacji uzyskać niezbędne wsparcie, konieczne do dalszego, samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Zgodnie z opracowanymi w ostatnim okresie standardami usług społecznych¹ instytucje sektora publicznego, jako główny ich realizator, podobnie jak biznes, powinny koncentrować się na misji, jaką mają do zrealizowania w odniesieniu do społeczeństwa. Dlatego zarządzając zadaniami publicznymi należy kierować się celami, jakie należy wyznaczać dla danego obszaru.

Opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie jest zadaniem obowiązkowym, wynikającym wprost z przepisów ustawy o pomocy społecznej, która równocześnie wyznacza zakres rzeczowy tego opracowania². Strategia zawierać powinna diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określać cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, jak również sposoby realizacji strategii, jej ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań.

Zagadnienia ujęte w strategii muszą odpowiadać zadaniom nałożonym na gminę ustawą o samorządzie gminnym. W zakresie polityki społecznej³ są to m.in. sprawy: pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, polityki prorodzinnej, współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych. Ustawa o samorządzie gminnym w sposób bardzo ogólny wskazuje zakres zadań społecznych, szczegółowo obowiązki gminy wynikają z przepisów szczególnych:

- ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. z 2016r., poz.930 z późn. zm.)
- ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz.U. z 2016 r., poz.1518 z późn. zm.)

¹ <http://wrzos.org.pl/projekt1.18/?id=2&m=2> „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej”

² art. 16b ust.1 ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz.930 z późn. zm.)

³ art. 7ust.1. ustawy o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016 r., poz.446)

- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 557 z późn. zm.)
- ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 195)
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2015 r., poz 1390 z późn. zm.)
- ustawy o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dz.U. z 2011 r., Nr 43, poz. 225 z późn. zm.)
- ustawy o rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz.U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)
- ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 645 z późn. zm.)
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.)
- ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2016 r., poz 224 z późn. zm.)
- ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1817 z późn. zm.).

Zaproponowane w dokumencie strategicznym działania uwzględniają kompetencje i obowiązki nałożone na gminę powyższymi przepisami prawa.

Cechą myślenia strategicznego jest długookresowa perspektywa czasu pozwalająca osiągnąć wyznaczone cele. Jakkolwiek niniejsza strategia dotyczy obszaru problemów społecznych to dla swej skuteczności musi odnosić się do szerszej perspektywy całej polityki społecznej gminy. Planowane w tym dokumencie sposoby rozwiązywania problemów społecznych powinny zatem być zbieżne z ogólnymi kierunkami interwencji, określonymi w innych dokumentach planistycznych w szczególności w strategii rozwoju gminy na lata 2014-2020 (uchwała nr LI/457/14 Rady Gminy Zabierzów z dnia 7 listopada 2014 r.), strategii rozwoju powiatu krakowskiego 2013-2020 (uchwała Nr XXXI/314/13 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 29 maja 2013), strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie krakowskim na lata 2016-2020 (uchwała nr XV/103/2015 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 30.12.2015 r.) i strategii polityki społecznej w województwie małopolskim na lata 2011-2020 (uchwała nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 r.).

1. Odniesienia strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Zabierzów do podstawowych dokumentów planistycznych gminy, powiatu i województwa:

A. Powiązania ze strategią rozwoju gminy na lata 2014-2020⁴

W ramach strategii oprócz gospodarczych wyodrębnią się obszary społecznego funkcjonowania. Do wyzwań o charakterze strategicznym zaliczono aktywizację społeczności lokalnej oraz rozwój usług publicznych, które w kontekście dużej migracji na teren gminy, wymagają ciągłego monitoringu i doskonalenia. Zagadnienia odnoszące się do problematyki społecznej zostały wskazane w priorytecie 2: *Kapitał ludzki i społeczny*, dla którego zdefiniowano następujący cel strategiczny: „Oferowanie usług publicznych wysokiej jakości i wzmacnianie kapitału społecznego” oraz cele operacyjne służące kreowaniu warunków życia społecznego i poprawie jakości życia mieszkańców:

Cel operacyjny II.4: Wzmacnianie sektora pozarządowego i inicjatyw obywatelskich

Cel operacyjny II.5 Integrująca polityka społeczna

Cel operacyjny II.6 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

B. Powiązania ze strategią rozwoju powiatu krakowskiego na lata 2013-2020⁵

W strategii rozwoju powiatu krakowskiego problematyka społeczna znalazła swoje odzwierciedlenie w Obszarze 6: *Bezpieczeństwo publiczne, ekologiczne i społeczne*, w ramach którego wyznaczono cel operacyjny: „Sprawna i integrująca polityka społeczna”. Założeniem kluczowym polityki społecznej powiatu jest rozwój systemowych form wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji rodzin, dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych, osób starszych.

C. Powiązania ze strategią rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu krakowskiego na lata 2016-2020⁶

W strategii rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu krakowskiego jako priorytetowe wskazano następujące obszary działania:

⁴ Załącznik do Uchwały nr LI/457/14 Rady gminy Zabierzów z dnia 7 listopada 2014 r. źródło: <http://zabierzow.org.pl/wp-content/uploads/2014/12/Strategia-Rozwoju-Gminy-Zabierz%C3%B3w-na-lata-2014-2020.pdf>

⁵ Załącznik do Uchwały Nr XXXI/314/13 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 29 maja 2013 r., źródło: <http://bip.malopolska.pl/spkrakow/Article/get/id.227896.html>

⁶ Załącznik nr 1 do Uchwały nr XV/103/2015 Rady Powiatu w Krakowie z dnia 30.12.2015 r., źródło: <http://bip.malopolska.pl/spkrakow/Article/get/id.1155115.html>

- I. Rodzina
- II. Rynek pracy
- III. Osoby starsze
- IV. Osoby niepełnosprawne

Dla obszarów tych postawiono następujące cele strategiczne i operacyjne:

Priorytet I: Rodzina

Cel strategiczny: Aktywna polityka Powiatu na rzecz rodziny

Cel operacyjny I.1. Prowadzenie edukacji na rzecz rodziny

Cel operacyjny I.2. Wsparcie rodziny w sytuacji kryzysowej

Cel operacyjny I.3. Rozwój pieczy zastępczej

Cel operacyjny I.4. Integracja wsparcia na rzecz rodzin, w tym szczególnie dzieci i młodzieży

Cel operacyjny I.5. Rozwój opieki zdrowotnej dla mieszkańców powiatu

Cel operacyjny I.6 Integrowanie współpracy na rzecz mieszkańców w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej

Priorytet II: Rynek pracy

Cel strategiczny: Wzrost zatrudnienia na terenie Powiatu

Cel operacyjny II.1. Wspieranie rozwoju kompetencji zawodowych wśród mieszkańców Powiatu

Cel operacyjny II.2. Zwiększenie aktywności zawodowej wśród osób bezrobotnych

Cel operacyjny II.3. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej

Cel operacyjny II.4. Rozwój współpracy i integracji międzysektorowej na rzecz lokalnego rynku pracy

Priorytet III: Osoby starsze

Cel strategiczny: Wsparcie osób starszych w utrzymaniu aktywności społecznej i zawodowej

Cel operacyjny III.1. Rozwój kompleksowych usług na rzecz osób starszych

Cel operacyjny III.2. Stwarzanie warunków do utrzymywania aktywności, w tym zawodowej przez osoby starsze

Priorytet IV: Osoby niepełnosprawne

Cel strategiczny: Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny IV.1. Rozwój usług wsparcia i wczesnej interwencji dla osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny IV.2. Utrzymywanie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Priorytetowe kierunki interwencji społecznej dla całego powiatu pokrywają się z przyjętymi kierunkami działania w tym zakresie dla gminy Zabierzów.

D. Powiązania ze strategią rozwoju województwa małopolskiego na lata 2011-2020⁷

W obszarze 6: *Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne*, który dotyczy całego województwa, podkreśla się, iż kluczowe działania w obszarze polityki społecznej powinny przyczyniać się „do zapobiegania występowaniu oraz niwelowania przejawów wykluczenia społecznego, kulturowego i ekonomicznego, szczególnie wobec takich grup jak: dzieci pochodzące ze środowisk zagrożonych, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, rodziny wielodzietne. Ważnym elementem działań będą również zadania mające na celu wsparcie kierowane do dzieci zagrożonych różnorodnymi formami wykluczenia społecznego. W odpowiedzi na konsekwencje postępujących zmian struktury demograficznej konieczne będzie nie tylko podjęcie szerokich działań dostosowawczych w obszarze rynku pracy, ale również zbudowanie nowej oferty specjalistycznych usług adresowanych dla grupy seniorów. Proces ten może być istotną szansą na integrację społeczną oraz poprawę jakości życia, ale również wzrost ekonomiczny – w konsekwencji realizacji regionalnej strategii działań, stanowiących odpowiedź na skutki procesu starzenia się społeczeństwa, w tym koncepcji srebrnej gospodarki. Kluczowe działania:

6.3.1 Wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie.

6.3.2 Integracja działań na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych.

6.3.3 Wdrożenie regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa.

6.3.4 Rozwój systemu kształcenia kadr działających w obszarze integrującej polityki społecznej.

6.3.5 Rozwój prorodzinnych form opieki zastępczej⁸.

Kierunki działania podejmowane w strategii dla gminy Zabierzów wpisują się w politykę społeczną województwa.

⁷Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020; Źródło: <http://www.rops.krakow.pl/gora/strategie-i-programy-3/strategia-rozwoju-wojewodztwa-malopolskiego-na-lata-2011-2020-83.html>

⁸ Strategia rozwoju województwa małopolskiego na lata 2011-2020 str. 129

2. Diagnoza uwarunkowań społeczno-gospodarczych gminy Zabierzów

2.1. Warunki geograficzne i gospodarcze.

Gmina Zabierzów jest jedną z 17 gmin powiatu krakowskiego, usytuowaną w północno-wschodniej części województwa małopolskiego. Jak wynika z wielu analiz statystycznych gmina zajmuje wysoką pozycję w rankingach gospodarczych i społecznych powiatu i województwa. Walory geograficzno - przyrodnicze terytorium gminy, bliskie sąsiedztwo metropolii krakowskiej, rozbudowana infrastruktura drogowa, kanalizacyjna, gazowa, energetyczna, od dawna wpływają na możliwości rozwojowe i gospodarcze gminy przyciągając inwestorów i coraz to nowych mieszkańców z pobliskiego Krakowa i okolic. W latach 2002-2015 liczba ludności wzrosła o 17,7%. W 2014 roku zarejestrowano 431 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 195 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Zabierzów 236.⁹

Na terenie gminy usytuowany jest ważny, nie tylko dla samej gminy, ale i dla całego regionu, węzeł komunikacyjny: Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków – Balice, wjazd na autostradę A4 oraz linia kolejowa. Niewątpliwie warunki takie stanowią atut dla decyzji odnośnie lokalizacji inwestycji gospodarczych czego przykładem może być centrum biurowe Kraków Biznes Park, gdzie zatrudnienie znajduje około 5 tys. osób. Obrazują to również statystyki rozwoju gospodarczego. Liczba podmiotów gospodarczych¹⁰ w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym systematycznie rośnie. W roku 2014 wynosiła 1897 i jest wyższa niż przeciętna dla powiatu krakowskiego(1654), co potencjalnie przekłada się na podaż miejsc pracy.

Kategoria	2012	2013	2014	Powiat
Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	1792	1861	1897	1654

Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.¹¹

Z analiz GUS wynika również, że w roku 2014 na 1 tys. mieszkańców prawie połowa (486) znajduje zatrudnienie w podmiotach gospodarczych (średnia dla powiatu wynosi 176).

⁹ http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Zabierzow

¹⁰ http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_krakowski/

¹¹ tamże

Dane te nie uwzględniają podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie. Poza przedsiębiorstwami prywatnymi na terenie gminy usytuowanych jest szereg instytucji publicznych, takich jak instytucje pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, zdrowia, administracji publicznej – warunki te przekładają się na lokalne możliwości zatrudnienia mieszkańców, co odzwierciedla stopa bezrobocia, która utrzymuje tendencję spadkową i jest stosunkowo niska - w 2014 r. wynosiła 4,8% (średnia dla powiatu 8,3%, dla województwa 9,7%). W roku 2015 stopa bezrobocia w gminie wynosiła 4,14% (w województwie – 8,3% w powiecie 6,5%)¹²

Kategoria	2012	2013	2014	2015	Powiat 2015
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w%)	5,1	5,3	4,8	4,14	6,8

Tabela 2. Stopa bezrobocia w latach 2012-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS.¹³

Gmina od dawna utraciła rolniczy charakter, wśród podmiotów gospodarki narodowej działających w gminie tylko ok 1% stanowią podmioty w sektorze rolniczym, dominuje branża przemysłowa i budowlana.

Kategoria	Gmina 2014	Powiat 2014
Ogółem	3019	28069
W tym: w sektorze rolniczym	33	329
w sektorze przemysłowym	361	3182
w sektorze budowlanym	322	3899
na 10 tys. ludności	1193	1045
Osoby prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	837	892

Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2014r.
Opracowanie własne na podstawie danych GUS¹⁴

¹² <http://wup-krakow.pl/malopolski-rynek-pracy/rynek-pracy-w-liczbach>

¹³ http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_krakowski/

¹⁴ tamże

2.2. Dochody i wydatki gminy Zabierzów.

Pod względem wielkości budżetu gmina Zabierzów zajmuje 3 lokatę w powiecie¹⁵. Wśród dochodów najwięcej środków pochodzi z podatków od osób prawnych i osób fizycznych, zaś największe wydatki gmina ponosi na działalność oświatową (37% budżetu). W 2014 r. dochody gminy na 1 mieszkańca gminy wyniosły 3 222 zł, zaś wydatki 3 560 zł.

Kategoria	2014	2015
Dochody ogółem (w mln)	81,3	99,4
Wydatki ogółem (w mln)	89,8	93,2
Wydatki budżetu na politykę społ. (w tym pomoc społ.) w %	8,0	8,1
Wydatki budżetu na politykę społ. (w tym pomoc społ.) w tys.	7 161,0	7 495 426

Tabela 4. Dochody i wydatki budżetowe gminy. Opracowanie własne na podstawie danych GUS¹⁶

2.3. Zagadnienia demograficzne i poziom życia mieszkańców.

Pod względem demograficznym społeczeństwo gminy jest relatywnie młode, średni wiek mieszkańców wynosi 40,0 lat; 62,9% mieszkańców gminy Zabierzów jest w wieku produkcyjnym, 18,7% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik feminizacji wynosi 106, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet. Gmina Zabierzów ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 46, odpowiada to przyrostowi naturalnemu 1,8 na 1000 mieszkańców¹⁷. Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 59.

Ludność Zabierzowa¹⁸

Kategoria	2014	2015	Powiat 2014
Ludność ogółem	25 311	25 437	268 517
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	4 744	4 571	53 112
Ludność w wieku produkcyjnym	15 915	15 376	169 703

¹⁵ tamże

¹⁶ tamże; dane za 2015 pochodzą ze sprawozdania z wykonania budżetu źródło:

<http://bip.malopolska.pl/ugzabierzow/Article/get/id.1206655.html>

¹⁷ http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Zabierzow

¹⁸ http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_krakowski/zabierzow.pdf oraz <http://obserwator.rops.krakow.pl/portraitcommune/data>

Ludność w wieku poprodukcyjnym	4 652	4 498	45 702
Wskaźnik obciążenia demograficznego	59	b.d	58,2
przyrost naturalny	46	b.d.	368
Liczba urodzeń na 1000 ludności	10,7	10,2	10,0

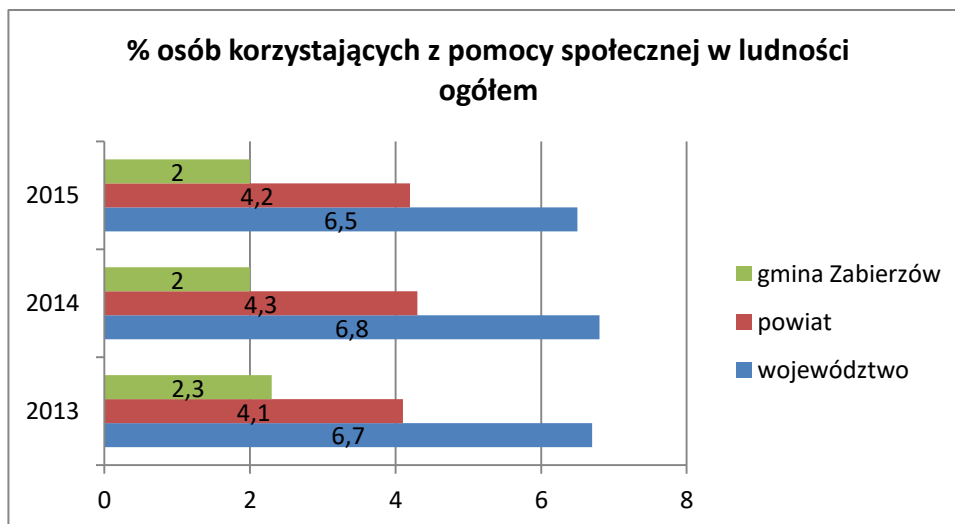
Tabela 5: Dane demograficzne ludności gminy Zabierzów.
Opracowanie własne na podstawie danych GUS i ROPS w Krakowie.

Warunki mieszkaniowe ludności gminy można ogólnie określić jako bardzo dobre. Ze względu na fakt, iż dominuje budownictwo jednorodzinne, ludność gminy zajmuje lokale o przeciętnej powierzchni użytkowej wynoszącej 108 m², co daje 7 lokatę w skali powiatu i 12 w województwie. Wysoki odsetek mieszkańców korzysta z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej – pod tym względem gmina zajmuje odpowiednio 2; 1 i 4 lokatę w powiecie.

Na tle powiatu krakowskiego, gdzie średnio 4,29% ogółu mieszkańców wymaga wsparcia, gmina Zabierzów, wypada najkorzystniej pod względem liczby osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2015 r. wynosił ok 2%, co oznacza, że z ogólnej liczby mieszkańców niespełna 510 osób, funkcjonujących w 230 rodzinach otrzymało wsparcie. W odniesieniu do ogólnej liczby rodzin objętych pomocą rodziny niepełne stanowiły 44,64%, rodziny wielodzietne 33,93%, rodziny rencistów i emerytów 13,75%.

2.4. Charakterystyka problemów społecznych w gminie Zabierzów.

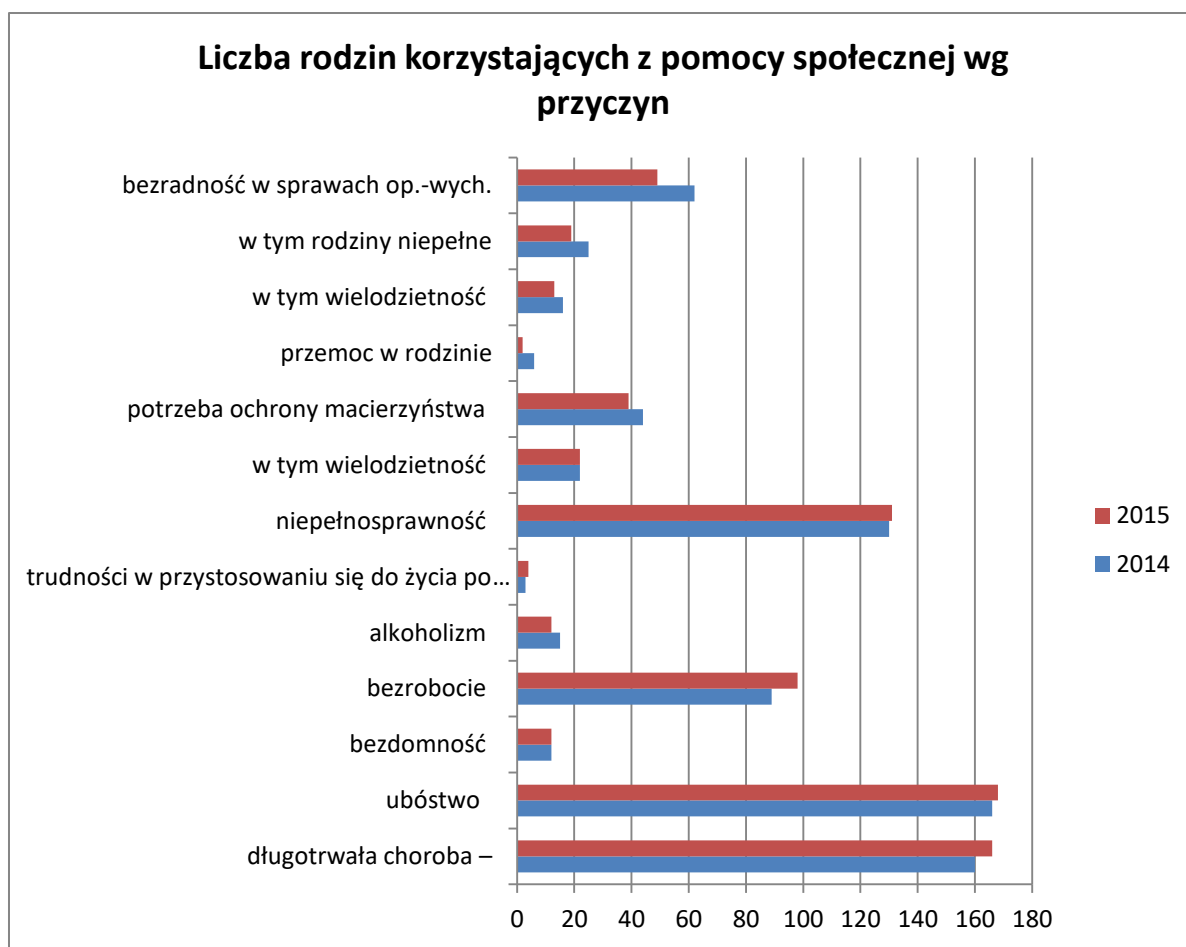
Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoby, które po wykorzystaniu wszystkich możliwości, zasobów i uprawnień, własnym staraniem nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych, mogą skorzystać ze wsparcia publicznych instytucji pomocowych. Należy przyznać, iż odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Zabierzów należy do najniższych w całym województwie, a w ostatnich latach liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie nieznacznie się zmniejszyła. Co więcej przewiduje się dalszy spadek liczby osób korzystających ze środków pomocy społecznej w formie wsparcia finansowego, natomiast jak pokazują bieżące obserwacje wciąż utrzymuje się zapotrzebowanie na pomoc w formie doradztwa, pracy socjalnej i specjalistycznych porad.

Wykres 1. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Opracowanie własne na podstawie danych GUS i sprawozdania ocena zasobów pomocy społecznej ROPS¹⁹

Natomiast dominującą przyczyną ubiegania się o wsparcie, od kilku lat, pozostaje ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność, a więc można powiedzieć – przyczyny obiektywne. Bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego to w dalszej kolejności występujące powody, mające wpływ na stopień samodzielności w funkcjonowaniu osób i rodzin. Jak widać z poniższego wykresu, w obrębie rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej zmieniła się struktura przyczyn udzielania pomocy finansowej. Mimo iż ogólna liczba korzystających z pomocy finansowej nieznacznie się zmniejszyła, to więcej jest rodzin, gdzie dominującym problemem jest bezrobocie, długotrwała choroba i niepełnosprawność, zaś spadła liczba rodzin dotkniętych przemocą oraz tych, które nie radziły sobie w prowadzeniu gospodarstwa domowego i sprawach opiekuńczo - wychowawczych, co może być efektem udzielanego wsparcia rodzin w formie usług poradnictwa specjalistycznego, w tym pomocy asystenta rodziny.

¹⁹http://krakow.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_malopolskie/portrety_gmin/powiat_krakowski/zabierzow.pdf
http://www.rops.krakow.pl/pliki/Obszerwatorium/ROPS_raport_OZPS_za_2015.pdf

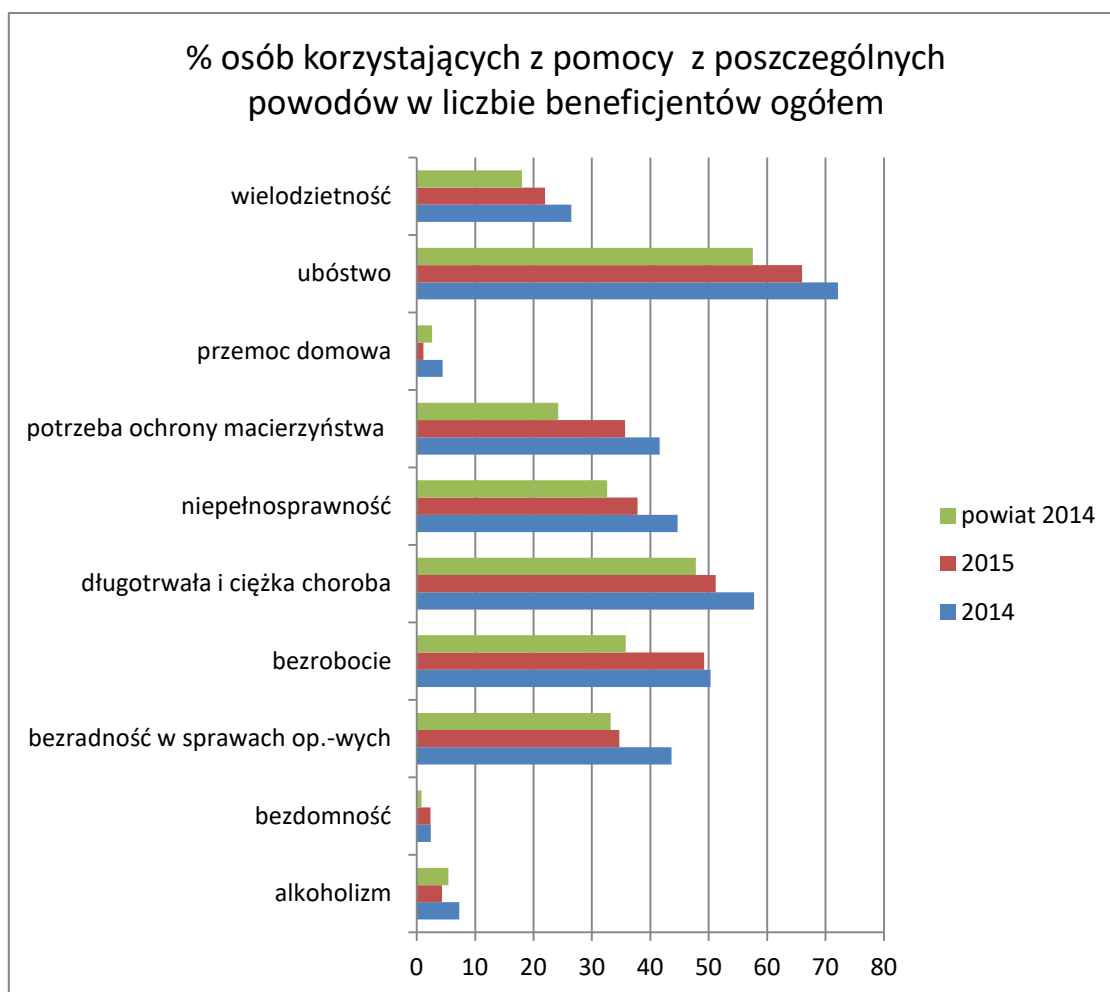

Wykres 2. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej. Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03 za rok 2014 i 2015.

Kategoria	2014	2015	Powiat 2014
alkoholizm	7,27	4,31	5,4
bezzadność	2,42	2,35	0,8
bezzadność w sprawach op.-wych	43,64	34,7	33,2
bezrobocie	50,3	49,21	35,8
długotrwała i ciężka choroba	57,78	51,17	47,8
niepełnosprawność	44,65	37,84	32,61
potrzeba ochrony macierzyństwa	41,62	35,68	24,22
przemoc domowa	4,44	1,17	2,62
ubóstwo	72,12	66,0	57,53
wielodzietność	26,46	22,0	18,05

Tabela 6. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych powodów w ogólnej liczbie klientów. Opracowanie własne.²⁰

²⁰ Źródło: <http://obserwator.rops.krakow.pl/portrait/data> oraz MPiPS-03 za 2015 r.

Wykres.3. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych powodów w ogólnej liczbie klientów. Opracowanie własne.²¹

Osoby, które z powodu długotrwałej choroby i niepełnosprawności wymagają wsparcia, otrzymują przede wszystkim pomoc w formie zasiłków pieniężnych, jak również mogą liczyć na miejsce w ośrodkach dziennego pobytu – Środowiskowym Domu Samopomocy, Warsztatach Terapii Zajęciowej lub placówkach pobytu stacjonarnego, jakimi są Domy Pomocy Społecznej.

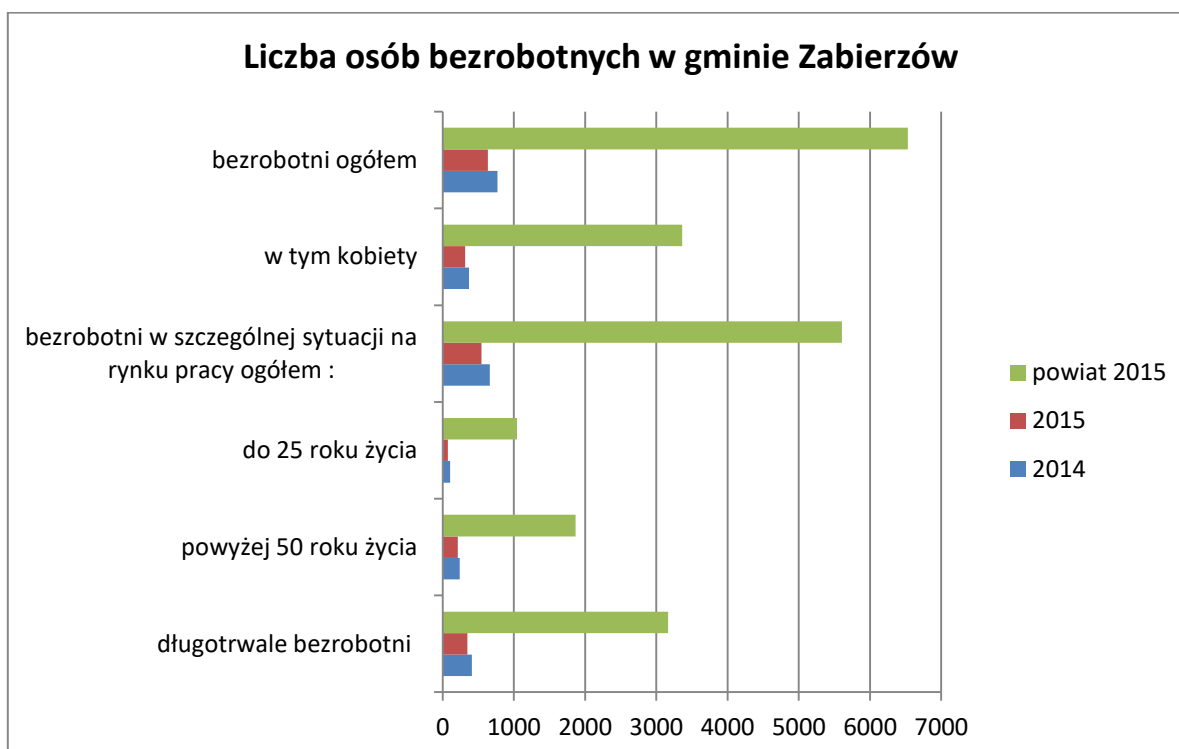
Uwarunkowania ekonomiczno - gospodarcze gminy korzystnie wpływają na lokalny rynek pracy. Bezrobocie w gminie od kilku lat utrzymuje się na dość niskim poziomie, na koniec 2015 r. stopa bezrobocia wynosiła 4,14 %, (6,8% w powiecie). Jednak wśród klientów pomocy społecznej problem ten występuje dość często i plasuje się na 3 pozycji wśród przyczyn trudnej sytuacji. Blisko w co 5 rodzinie korzystającej z pomocy społecznej występuje bezrobocie.

²¹ Źródło: <http://obserwator.rops.krakow.pl/portrait/data> oraz MPiPS-03 za 2015 r.

Kategoria	2014	2015	Powiat 2015
Bezrobotni ogółem	769	637	6531
w tym kobiety	370	317	3364
Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy ogółem	660	544	5606
w tym: bezrobotni do 25 r. życia	106	73	1043
powyżej 50 roku życia	239	211	1868
długotrwale bezrobotni	412	348	3165

Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych w gminie Zabierzów w latach 2014 i 2015 oraz w powiecie w 2015. Opracowanie własne na podstawie danych UP PK²²

Ponad połowa zarejestrowanych bezrobotnych (54,6%) to osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez zatrudnienia przez czas dłuższy niż rok. Są to osoby zazwyczaj o niskich lub nieaktualnych kwalifikacjach zawodowych, niskim wykształceniu, niskich kompetencjach pracowniczych oraz z różnych powodów niemogące podjąć zatrudnienia. Na uwagę zasługuje również fakt, że dużą część zarejestrowanych bezrobotnych (33,1%) stanowią osoby powyżej 50 roku życia. Dzieje się tak dlatego, że stają się nieatrakcyjni dla pracodawców. Obydwie wymienione wcześniej grupy w celu powrotu do aktywności zawodowej wymagają specjalistycznego wsparcia, w tym również w zakresie pracy socjalnej.

Wykres 4: Liczba osób bezrobotnych w gminie Zabierzów w latach 2014 i 2015 oraz w powiecie w 2015. Opracowanie własne na podstawie danych UP PK

²² Źródło: <http://www.uppk.pl/6,urząd/33,analizy-i-statystyki/propozycja-urzedu>
<http://www.uppk.pl/statystyka/2015Z72.pdf>

Osoby bezrobotne, jak też nieaktywne zawodowo, mogły w ostatnim okresie skorzystać z pomocy w przezwyciężaniu barier utrudniających podjęcie zatrudnienia, dzięki realizowanym przez GOPS projektom współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy (PAI). W latach 2014-2015 wsparciem aktywizującym objęto 63 osoby.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego to problem prawie 35% beneficjentów. Wśród tej grupy są przeważnie rodziny nieradzące sobie z wypełnianiem podstawowych funkcji rodziny: opiekuńczo-wychowawczej, ekonomicznej i materialno- bytowej.

Kategoria	2014	2015	Powiat 2014
Liczba beneficjentów ogółem (w %)	1,96	2,01	4,29
rodziny niepełne w liczbie rodzin objętych pomocą	44,64	11,0	37,68
rodziny wielodzietne w liczbie rodzin objętych pomocą	33,9	7,0	36,9
Rodziny rencistów i emerytów w liczbie rodzin objętych pomocą	13,75	15,9	16,2
Osoby objęte dożywianiem na 1000 ludności:	12	11,1	17

Tabela 8: Mieszkańcy gminy Zabierzów korzystający z pomocy społecznej.
Opracowanie własne na podstawie danych ROPS w Krakowie²³ i sprawozdania MPiPS 03 gminy

2.5. Struktura świadczeń z pomocy społecznej.

Dominującą formą świadczeń realizowanych przez gminę są świadczenia pieniężne, co wynika z charakteru problemów społecznych i przyczyn ubiegania się o pomoc. Beneficjenci systemu pomocy społecznej w gminie Zabierzów, to w przeważającej części osoby chore, niepełnosprawne, bezrobotne oraz nieradzące sobie w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Kategoria	2014	2015
Zasiłki ogółem	212	230
Zasiłki stałe	76	78
Zasiłki okresowe	8	12
Zasiłki celowe	162	172
Usługi opiekuńcze	8	14
Posiłki	55	52

Tabela 9. Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie w formie usług i świadczeń.
Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03 za rok 2014 i 2015

²³ <http://obserwator.rops.krakow.pl/portraitcommune/data>

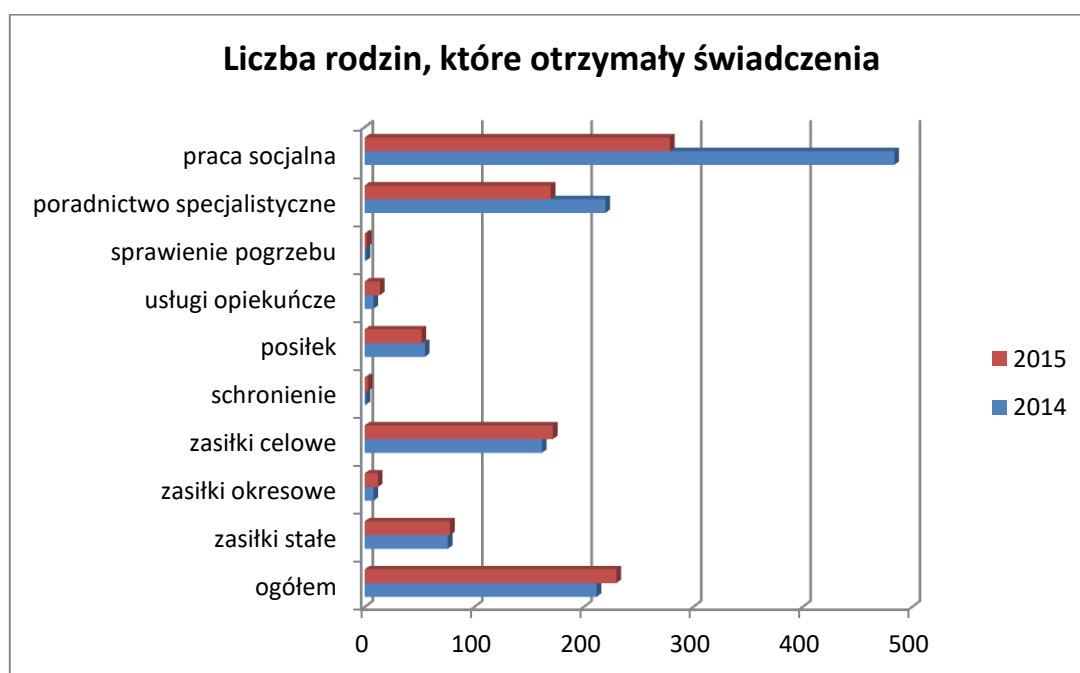
Osoby uprawnione mogą korzystać dodatkowo z innych form pomocy pieniężnej przewidzianych w innych przepisach poza ustawą o pomocy społecznej.

Forma świadczenia	2014	2015
Zasiłek rodziny i dodatki	341	366
Świadczenie alimentacyjne	66	48
Składki zdrowotne	91	62
Składki na ubezpieczenia społ.	451	62
Dodatki mieszkaniowe	3	2

Tabela 10. Liczba rodzin otrzymujących inne rodzaje świadczeń pieniężnych.
Opracowanie własne na podstawie sprawozdania *Ocena zasobów pomocy społecznej 2015 r.*

Niezależnie od świadczeń finansowych realizowane są działania zmierzające do usamodzielnienia życiowego i ekonomicznego beneficjentów w ramach pracy socjalnej, w oparciu o kontrakt socjalny oraz działania aktywizujące osoby bezrobotne m.in. program aktywizacja i integracja (PAI) i prace społecznie użyteczne. Ogółem w 2014 r. w projektach finansowanych z UE wsparciem objęto 42, a w 2015 r.- 21 osób.

Wśród form wsparcia w ramach usług społecznych i pomocy rzeczowej głównie realizowane są: praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, dożywianie w ramach programu rządowego, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej, usługi asystenta rodziny i interwencja kryzysowa.

Wykres 5. Liczba rodzin, które otrzymały świadczenia. Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03 za rok 2014 i 2015

Rodziny mające trudności opiekuńczo - wychowawcze mogą liczyć na wsparcie asystenta rodziny. Z kolei rodziny, w których występuje przemoc domowa otrzymują specjalistyczną pomoc w ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. Rodziny, w tym wielodzietne, otrzymały dodatkową pomoc w programie „Karta Dużej Rodziny” i „Pierwszy dzwonek”, „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, a w ostatnim okresie również zasiłek w programie rządowym „500+”.

Pomoc w formie usług	2014	2015
Praca socjalna	484	279
Interwencja kryzysowa	80	77
Kontrakt socjalny	47	39
Asystent rodziny	28	22
Prace społecznie użyteczne	47	32
Poradnictwo specjalistyczne	220	170
Niebieskie karty	59	54
Karta dużej rodziny	144	158
Pierwszy dzwonek	198	154
Pomoc państwa w zakresie dożywiania	356	363

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia w formie usług społecznych. Opracowanie własne na podstawie sprawozdania *Ocena zasobów pomocy społecznej 2015 r.*

Środowiska, w których występuje problem alkoholowy objęte były działaniami o charakterze pomocowym i profilaktycznym, kierowanymi zarówno do rodziców jak i dzieci.

Formy i rodzaje pomocy	2014	2015
Programy profilaktyczne – wszystkie formy: (dzieci i młodzież)	780	940
rodzice	50	50
nauczyciele	55	21
Programy wychowawcze w placówkach opiekuńczych	420	360
zajęcia sportowe	180	220
Szkolenia / warsztaty dla nauczycieli	35	83

Tabela12. Liczba uczestników, objętych pomocą w ramach Gminnego Programu Profilaktyki Uzależnień. Opracowanie własne na podstawie sprawozdań do PARPA za rok 2014 i 2015.

2.6. Zasoby infrastruktury społecznej i kadrowe.

Odpowiadając na problemy i potrzeby społeczne gmina powinna zapewnić warunki do odpowiedniej organizacji wsparcia osób i rodzin wymagających pomocy poprzez powołanie jednostek organizacyjnych i współpracę z organizacjami pozarządowymi, których aktywnie działa²⁴ na terenie gminy 57. Zadania gminy z zakresu pomocy społecznej wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który zatrudnia 27 osób, w tym 13 pracowników socjalnych. Liczba ta jest zgodna z wymaganym standardem ustawowym – 1 pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców. Pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe – 11 osób posiada wykształcenie wyższe, 2 osoby posiadają specjalizację z zakresu pracy socjalnej.

Rodziny z dziećmi uzyskują wsparcie w realizowaniu swojej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, dzięki usługom placówek opiekuńczych, edukacyjnych i oświatowych. Na terenie gminy funkcjonują 3 żłobki zapewniające miejsca 78 dzieciom, 19 przedszkoli (1094 miejsc), 12 szkół podstawowych ogółem i 4 gimnazja, gminny ośrodek kultury, biblioteka gminna. Jak wynika ze sprawozdań potrzeby opiekuńcze dzieci są całkowicie pokryte – w 2015 r. nie odmówiono przyjęcia dziecka z powodu braku miejsc w tego typu placówkach.

Jednostka Specjalistyczna Poradnictwa – świadczy fachową pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla rodzin i osób przeżywających różnego rodzaju kłopoty i kryzysy. Działający przy GOPS na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Zespół Interdyscyplinarny skupia specjalistów z różnych obszarów, w celu pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc na bazie wspólnie opracowanego planu pomocy. Rodziny dotknięte problemem alkoholowym mogą korzystać z usług Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przy której działa punkt konsultacyjno- informacyjny oraz specjaliści terapii uzależnień. Przedstawiciele Komisji biorą również udział w pracach grup roboczych powołanych w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych w sytuacjach powiązania występowania przemocy z uzależnieniem od alkoholu. Dzieci z tych rodzin mogą uczestniczyć w zajęciach w świetlicach środowiskowych, działających lokalnie w wielu miejscowościach gminy – 21 świetlic realizuje zadania opiekuńcze z programem wychowawczym, a 15 zadania rozwojowe, głównie sportowe.

Z kolei osoby niepełnosprawne mogą korzystać z ośrodka wsparcia, którym jest – Środowiskowy Dom Samopomocy, prowadzony przez organizację pozarządową i zapewniający 35 miejsc dla potrzebujących tego typu wsparcia. Ponadto Warsztaty Terapii Zajęciowej mogą zapewnić aktywizację społeczną i przyuczania do aktywności zawodowej

²⁴ Źródło: <http://zabierzow.org.pl/gmina/organizacje-pozarządowe/mapa-aktywnosci-lokalnej/>

90 osobom niepełnosprawnym.

Osoby starsze mogą uzyskać pomoc w 23 działających Klubach Seniora²⁵, gdzie organizowane są zajęcia o charakterze integracyjnym (wspierające rozwój zainteresowań) i aktywizującym.

Należy podkreślić, iż w ramach udzielanej pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej i materialnej współpracują pracownicy i specjaliści wszystkich jednostek, których zadaniem statutowym są działania ukierunkowane na pracę z rodzinami i osobami wymagającymi wsparcia. Jednostki te to sądy, kuratorzy sądowi i społeczni policja, służba zdrowia, przedstawiciele jednostek pomocniczych gminy – sołtysi. Współpraca polega na wymianie informacji, niezbędnych do pełnego rozpoznania przyczyn i rozmiarów występujących problemów, wspólnym podejmowaniu interwencji, świadczeniu usług zgodnych ze swoim zakresem kompetencji. Poniżej wskazane zostały typy instytucji, których funkcjonowanie ma znaczenie w działaniach zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

²⁵ <http://seniorzy.zabierzow.org.pl/kluby-seniora/> (stan na 12 X 2016)

Typy placówek realizujących zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej, których działalność przyczynia się do osiągnięcia celów pomocy społecznej.

TYP INSTYTUCJI	ZAKRES WSPÓŁPRACY I JEJ FORMY
Szkoły, przedszkola (pedagodzy)	Współpraca z rodzinami – organizowanie pomocy socjalnej (np. dożywianie) – pomoc pedagogiczna, organizacja czasu wolnego dzieci,
Samorządowe Centrum Kultury i Promocji Gminy Zabierzów	Współpraca z rodzinami – organizacja czasu wolnego i zajęć edukacyjno- rozwojowych
Biblioteka gminna wraz z filiami	Współpraca z rodzinami – oferta edukacyjno-rozwojowa
Policja (dzielnicowi)	Współpraca w ramach ZI, wymiana informacji, kontakt ze środowiskiem, interwencje środowiskowe, ochrona podczas wizji lokalnych, konsultacje w sprawie osób opuszczających zakłady karne, itp.
Powiatowy Urząd Pracy (doradcy zawodowi)	Współpraca - pomoc w zatrudnieniu, doradztwo, organizacja szkoleń zawodowych, wypłata zasiłków dla bezrobotnych,
Sądy (kuratorzy sądowi)	Współpraca - przekazywanie informacji, opieka nad rodzinami patologicznymi załatwianie spraw alimentacyjnych, ubezwłasnowolnienia, umieszczenia w ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo
Zespół Interdyscyplinarny	Współpraca z rodzinami – rozwiązywanie problemów przemocy domowej
ZOZ (lekarze, szpitale, placówki rehabilitacji)	Współpraca - wymiana informacji, pomoc w nagłych wypadkach, opieka zdrowotna, rehabilitacja
ZOS (pielęgniarki środowiskowe)	Współpraca - usługi pielęgnacyjne i zdrowotne, przekazywanie informacji o ludziach potrzebujących pomocy
Organizacje pozarządowe	Współpraca - pomoc materialna organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, rozwijanie zainteresowań, organizacja wypoczynku dla dzieci, pomoc osobom niepełnosprawnym
Kościół katolicki	Współpraca przy organizacji wolontariatu i wypoczynku dla dzieci
ZUS, KRUS	Współpraca - przekazywanie informacji, wypłata świadczeń
Placówka opiekuńczo-wychowawcza, świetlice	Współpraca z rodzinami – edukacja, opieka, wychowanie, organizacja czasu wolnego dzieci
Domy Pomocy Społecznej	Współpraca - możliwość skierowania osób wymagających na pobyt stacjonarny
Zakłady Karne	Współpraca - przekazywanie informacji o osobach opuszczających zakłady karne i ich potrzebach socjalnych
Podmioty gospodarcze	Współpraca - potencjalne miejsca zatrudnienia na terenie gminy
Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności	Współpraca - orzekanie o niepełnosprawności
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych	Współpraca z rodzinami, podejmowanie interwencji w związku z nadużywaniem alkoholu w rodzinach, kierowanie na leczenie

3. Analiza SWOT

mocne strony

funkcjonująca sieć różnorodnych placówek i instytucji pomocowych,

dostępność wykwalifikowanej kadry i specjalistów w instytucjach pomocowych,

funkcjonująca, integracyjna współpraca międzyinstytucjonalna

dostępność usług terapeutycznych i wspierająco-pomocowych,

opracowane i reallizowane programy strategicznego działania dla kluczowych obszarów problemowych w gminie

aktywnie działające NGOs w tym na rzecz osób z niepełnosprawnością,

słabe strony

niewystarczająca podaż usług społecznych i medycznych w stosunku do potrzeb, (m.in. umożliwiających aktywizację zawodową)

niewystarczająca podaż ofert pracy szczególnie dla osób z deficytami w zakresie wymogów otwartego rynku pracy,

ograniczenia w zakresie transportu zbiorowego i towarzyszące trudności dojazdu, bariery architektoniczne,

niska motywacja osób objętych pomocą do zmiany sposobu życia i brak zaangażowania w realizację procesu pomocowego,

niskie kompetencje życiowe i społeczne osób i rodzin objętych pomocą wynikające z obciążeń pokoleniowych,

SWOT

szanse

bliskość i łatwy dojazd do aglomeracji Krakowa,

dostępność krajowych i europejskich programów profilaktycznych i naprawczych oraz źródeł finansowania,

większa świadomość społeczności lokalnej w zakresie potrzeb osób wymagających pomocy,

istniejące rozwiązania w zakresie tworzenia sieci wsparcia i rozwoju inicjatyw lokalnych,

istniejąca specjalna strefa biznesowa,

rozwój technologii informatycznych ułatwiających wykonywanie usług i współpracy,

zagrożenia

starzenie się demograficzne społeczności lokalnej,

zanik więzi społecznych i rozluźnienie relacji rodzinnych

wzrost zapotrzebowania na kosztowne usługi specjalistyczne i placówki stacjonarnej opieki,

niekorzystane uregulowania prawne w obszarze rynku pracy - brak stabilności zatrudnienia, "szara strefa",

brak mechanizmów zachęcających osoby bezrobotne w tym z niepełnosprawnością do aktywności wobec groźby utraty świadczeń

występowanie osób i rodzin biernych życiowo o postawach roszczeniowych niezainteresowanych zmianą swojej sytuacji

Analiza SWOT służy nakreśleniu głównych kierunków interwencji, w ramach realizowanej strategii. Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z przepisów ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania naprawcze powinny doprowadzić do samodzielności ekonomicznej rodzin i osób korzystających z pomocy lub poprawy ich funkcjonowania w obszarach codziennego życia. Jak wynika z analizy rozmiarów i charakteru problemów społecznych, mieszkańcy gminy wymagają wsparcia w zaspokajaniu swoich potrzeb i wypełnianiu ról społecznych, rodzinnych i zawodowych przede wszystkim z uwagi na ograniczone możliwości i deficyty osobiste. Stąd wiele propozycji pomocy zakłada aktywny udział beneficjentów w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Grupami społecznymi, które powinny być objęte oddziaływaniem pomocowym są osoby starsze, osoby z niepełnosprawnością, rodziny z dziećmi, osoby pozostające bez pracy, rodziny dotknięte problemami uzależnienia i przemocy. Gmina posiada różnorodne instytucje i odpowiednio wykwalifikowaną, zmotywowaną kadrę, ale zasoby te nie są wystarczające wobec występującego natężenia problemów społecznych i zgłaszanych potrzeb mieszkańców. Co więcej ze względu na niski poziom współpracy pomiędzy poszczególnymi partnerami zasoby te nie mogą być w pełni wykorzystane. Skuteczność podejmowanych inicjatyw zależy więc będzie od poziomu współpracy wszystkich instytucji z obszaru polityki społecznej.

Jak wynika z analizy SWOT szansą dla gminy jest wielość podmiotów, szczególne uwarunkowania ekonomiczne i bliskość zasobów infrastruktury społecznej. Zatem wykorzystanie tej szansy dzięki efektywnej współpracy i koordynacji inicjatyw poszczególnych podmiotów może przyczynić się do sukcesu szczególnie w dostępie do zatrudnienia osób bezrobotnych, a w konsekwencji ich usamodzielnieniu.

Analizując uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne dla działań w obszarze polityki społecznej gminy można przyjąć, iż najlepszą opcją będzie eliminowanie słabych stron funkcjonowania systemu oraz budowanie jego siły przez maksymalne wykorzystanie istniejących zasobów i szans sprzyjających rozwojowi. Do działań charakterystycznych dla takiej opcji należeć będą: usprawnianie organizacji, inwestowanie w utrzymanie zasobów kadrowych i lokalowych, powiększanie już istniejącej oferty form pomocy lub stworzenie nowej, adekwatnej do potrzeb.

4. Metodyka pracy nad strategią

Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Zabierzów została opracowana na podstawie analizy danych zastanych odnoszących się do charakterystyki sytuacji społecznej, demograficznej i gospodarczej, z uwzględnieniem uwarunkowań prawno – systemowych, określonych w podstawowych dokumentach planistycznych i programowych dla gminy, powiatu i województwa przy aktywnym udziale przedstawicieli jednostek organizacyjnych i organizacji pozarządowych w ramach spotkań warsztatowych. Uczestnicy warsztatów wskazali listę najistotniejszych problemów społecznych z punktu widzenia zadań instytucji i organizacji przez nich reprezentowanych. Problemy te to: dysfunkcje życia rodzinnego, bezrobocie, problemy demograficzne – starzejące się społeczeństwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba. Wyłonione zagadnienia zostały pogrupowane w obszary problemowe i oszacowane pod względem natężenia ich występowania i znaczenia dla sytuacji społecznej w gminie. Kolejnym zadaniem uczestniczących w warsztatach było: przeprowadzenie analizy przyczyn i skutków wyłonionych, dominujących problemów społecznych, wokół których powinny skoncentrować się propozycje rozwiązań w strategii, przeprowadzenie analizy SWOT i wskazanie kierunków działania, określenie wizji i misji. Efektem pracy zespołów oraz analizy danych było wyodrębnienie następujących obszarów priorytetowych dla strategii rozwiązywania problemów społecznych i odpowiadających im zagadnień problemowych w gminie: Dysfunkcje życia rodzinnego, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba, problemy demograficzne.

5. Główne obszary problemowe w zakresie pomocy społecznej gminy Zabierzów

Bezrobocie:

Dominujące problemy w obszarze:

- niskie kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych,
- Niska motywacja do zatrudnienia, uchylanie się od pracy, niewłaściwe postawy wobec zatrudnienia,
- wiek nieatrakcyjny na rynku pracy,
- niska podaż ofert pracy dla osób niewykwalifikowanych i słaba organizacja w zakresie promowania dostępnych ofert pracy,

- uzależnienia od alkoholu, zły stan zdrowia.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dominujące problemy w obszarze:

- wykluczenie społeczne osób z niepełnosprawnością (ograniczona integracja społeczna, dostęp do zatrudnienia),
- niskie dochody,
- bariery architektoniczne,
- niedostosowanie usług transportu publicznego od potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- niewystarczająca oferta usług terapeutycznych dla dzieci i dorosłych,
- niewystarczająca oferta usług specjalistycznych instytucjonalnych – dziennych i całodobowych,
- ograniczony dostęp do miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością,
- brak mieszkań chronionych,
- przeciążenie rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnością.

Dysfunkcje życia rodzinnego tj.

- ❖ problemy opiekuńczo – wychowawcze,
- ❖ uzależnienia ,
- ❖ przemoc domowa.

Dominujące problemy w obszarze:

- bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- nieumiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych, kryzysowych,
- niskie dochody – marnotrawienie własnych środków finansowych,
- niskie kompetencje wychowawcze rodziców, (brak umiejętności w zakresie sprawowania opieki i zaspokajania potrzeb dzieci, brak umiejętności organizowania czasu wolnego, brak pozytywnych wzorców),
- niewystarczająca oferta wsparcia rodziców w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
- niewystarczająca oferta rozwojowych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży
- osłabienie więzi rodzinnych,
- problemy patologii życia rodzinnego- demoralizacja, rozpad życia rodzinnego,

- alkoholizm w rodzinie, inne uzależnienia,
- przemoc w rodzinach.

Pomoc osobom starszym:

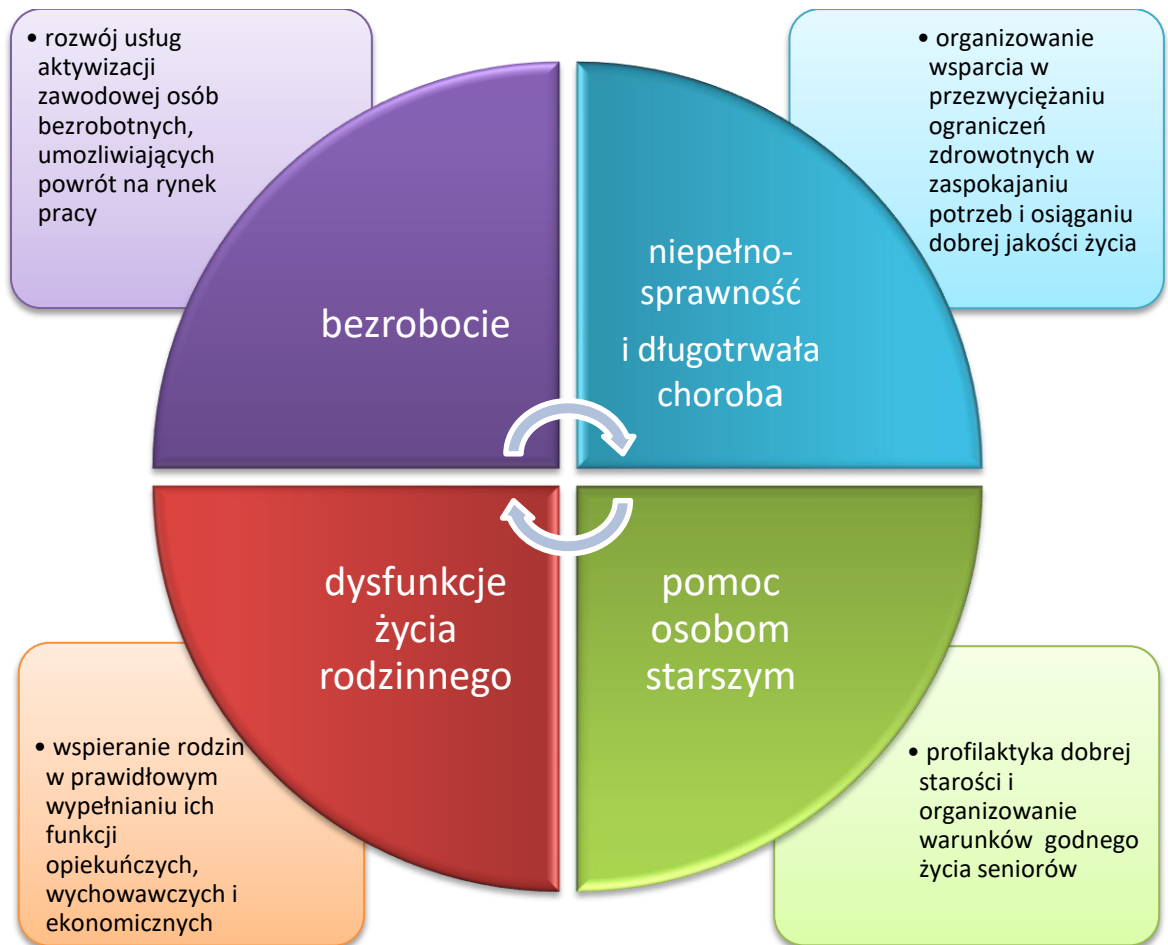
Dominujące problemy w obszarze:

- samotność,
- ubóstwo - niskie dochody,
- niewystarczająca oferta aktywizacji seniorów, umożliwiająca rozwój zainteresowań oraz utrzymywania kontaktów społecznych,
- ograniczony zakres usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- brak kompleksowej opieki środowiskowej.

Obszary problemowe dla strategii rozwiązywania problemów społecznych:

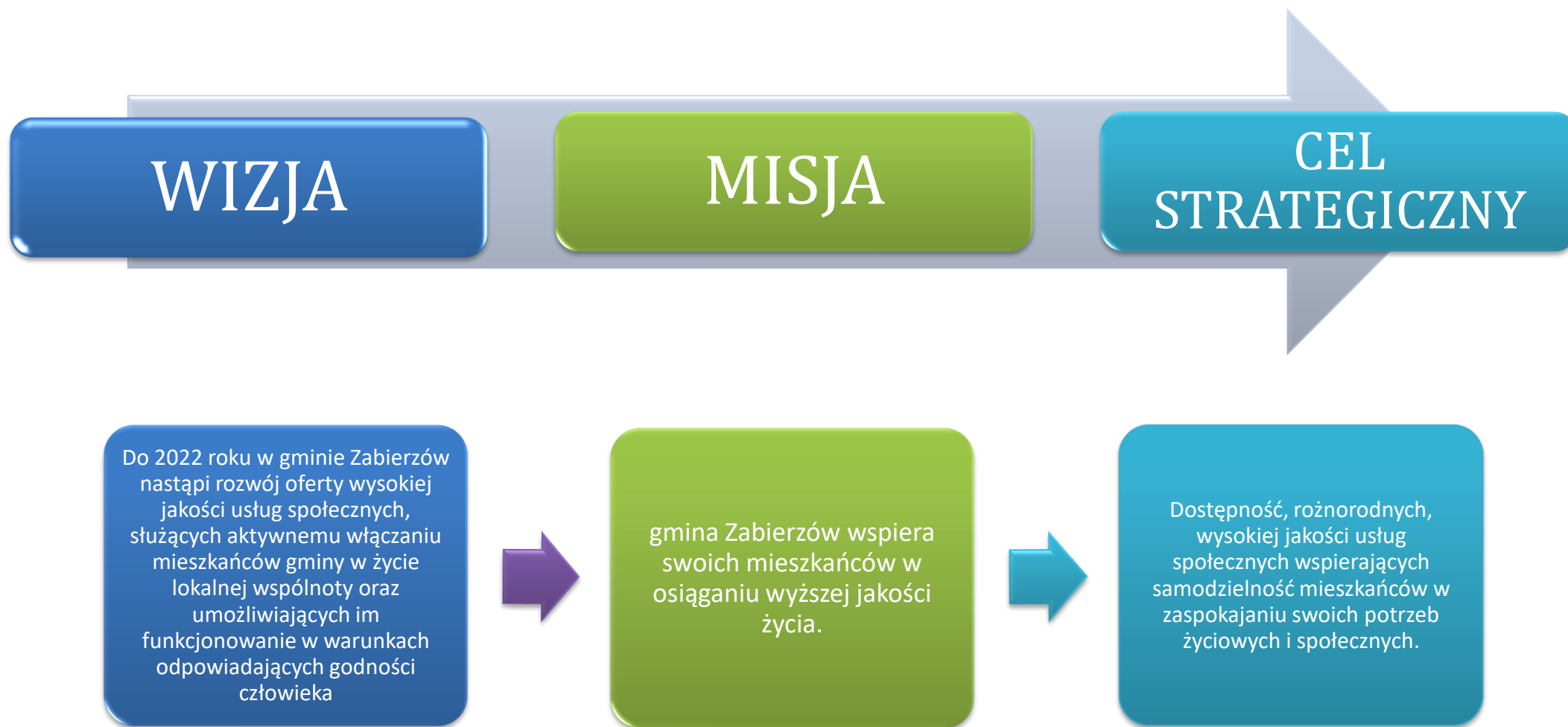
6. Kierunki interwencji w zidentyfikowanych obszarach problemowych:

Kierunki oddziaływania strategii:

- Kierunek I: rozwój usług aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, umożliwiających powrót na rynek pracy.
- Kierunek II: organizowanie wsparcia w przezwyciężaniu ograniczeń zdrowotnych w zaspokajaniu potrzeb i osiągnięciu dobrej jakości życia.
- Kierunek III: wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ich funkcji opiekuńczych, wychowawczych i ekonomicznych.
- Kierunek IV: profilaktyka dobrej starości i organizowanie warunków godnego życia seniorów.

7. Misja i wizja gminy Zabierzów dla obszaru problemów społecznych:

8. Struktura celów strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Zabierzów

Cel szczegółowy I.1: Wzrost kompetencji społecznych i zawodowych osób bezrobotnych.

Działania:

I.1.1. Aktywizowanie bezrobotnych przy wykorzystaniu dostępnych instrumentów rynku pracy w szczególności Programu Aktywizacja i Integracja (PAI) oraz prac społecznie użytecznych, robót publicznych, prac interwencyjnych.

I.1.2. Zawieranie kontraktów socjalnych dla realizacji celów aktywizacji zawodowej.

I.1.3. Udzielanie bezrobotnym wsparcia finansowego na pokrycie niezbędnych potrzeb w okresie pozostawania bez pracy.

I.1.4. Zapewnianie dostępu do informacji o możliwych formach i instrumentach aktywizacji zawodowej.

I.1.5. Pomoc w przezwyciężaniu indywidualnych barier w dostępie do zatrudnienia w ramach pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego.

Cel szczegółowy I.2: Rozwój współpracy pomiędzy instytucjami pomocowymi i partnerami lokalnego rynku pracy.

Działania:

I.2.1. Opracowywanie i wdrażanie we współpracy z instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi wspólnych przedsięwzięć i projektów wsparcia dla osób bezrobotnych.

I.2.2. Organizowanie we współpracy z innymi partnerami publicznymi, prywatnymi i pozarządowymi wsparcia szkoleniowo – doradczego dla osób bezrobotnych.

I.2.3. Wdrażanie systemowych metod pracy z klientem opartej na realizacji indywidualnej ścieżki wychodzenia z bezrobocia we współpracy z innymi partnerami.

I.2.4. Nawiązywanie partnerskiej współpracy przy organizacji aktywizacji zawodowej w formie: staży, praktyk i wolontariatu pracowniczego.

Cel szczegółowy I.3: Promocja przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.

Działania:

I.3.1. Pomoc doradcza w zakresie możliwości pozyskiwania środków finansowych na uruchomienie działalności gospodarczej.

I.3.2. Wspieranie organizacji zajęć samopomocowych w formie grup lub klubów wsparcia.

I.3.3. Promocja zatrudnienia osób bezrobotnych wśród pracodawców.

I.3.4. Organizowanie szkoleń i treningów w zakresie umiejętności poszukiwania pracy oraz zwiększenia kompetencji pracowniczych.

Obszar II: Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Kierunek interwencji:

organizowanie wsparcia w przezwyciężaniu ograniczeń zdrowotnych w zaspokajaniu potrzeb i osiągnięciu dobrej jakości życia

Cel główny dla obszaru II:

integracja społeczna i poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością i długotrwanie chorych

cel szcz. II.1:

Rozwój oferty wsparcia w zakresie poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością i długotrwanie chorych

cel szcz.II.2

Wsparcie rodzin osób z niepełnosprawnością w wypełnianiu funkcji opiekuńczych

cel. szcz.II.3

Inkluzja społeczna osób z niepełnosprawnością i korzystanie z praw obywatelskich:

Cel szczegółowy II.1.: Rozwój oferty wsparcia w zakresie poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością i długotrwanie chorych.

Działania:

II.1.1. Ułatwianie dostępu do rehabilitacji i poradnictwa specjalistycznego w placówkach świadczących usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością.

II.1.2. Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób z niepełnosprawnością i długotrwanie chorych.

II.1.3. Kierowanie do instytucji opieki stacjonarnej w przypadku braku możliwości zaspokojenia potrzeb opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

II.1.4. Podejmowanie działań służących integracji i aktywizacji społeczno zawodowej osób niepełnosprawnych.

I.1.5. Zapewnienie warunków organizacyjnych i kadrowych dla osiągnięcia wysokiej jakości usług społecznych świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy II.2.: Wsparcie rodzin osób z niepełnosprawnością w wypełnianiu funkcji opiekuńczych.

Działania:

II.2.1. Organizowanie pomocy rodzinom opiekującym się osobami z niepełnosprawnością w tym rozwój wolontariatu.

II.2.2. Wspieranie rozwoju ruchu samopomocowego rodzin osób z niepełnosprawnością.

II.2.3. Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie dostępności metod leczenia i rehabilitacji.

II.2.4. Podnoszenie kompetencji opiekuńczych tzw. opiekunów nieformalnych.

II.2.5. Organizowanie pomocy w dostępie do poradnictwa specjalistycznego ze szczególnym uwzględnieniem wczesnej interwencji.

Cel szczegółowy II.3.: Inkluzja społeczna osób z niepełnosprawnością i korzystanie z praw obywatelskich:

Działania:

II.3.1. Wspieranie współpracy jednostek organizacyjnych gminy i organizacji pozarządowych w podejmowaniu działań służących integracji i aktywizacji osób z niepełnosprawnością.

II.3.2. Wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci z niepełnosprawnością.

II.3.3. Zapewnienie dostępu osobom z niepełnosprawnością do poradnictwa specjalistycznego, informacji publicznej.

II.3.4. Ułatwienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej – likwidacja barier architektonicznych.

Obszar III: dysfunkcje życia rodzinnego

Kierunek interwencji:

wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ich funkcji opiekuńczych, wychowawczych i ekonomicznych

Cel główny dla obszaru III:

Sprawny system pomocy instytucjonalnej dla rodzin z trudnościami wychowawczymi

cel szcz. III.1:

Organizowanie warunków dla prawidłowego wypełniania zadań opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie.

cel szcz. III.2

Zwiększenie oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży

cel. szcz.III.3:

Poprawa funkcjonowania rodzin doświadczających przemocy domowej i skutków uzależnień

Cel szczegółowy III.1.: Organizowanie warunków dla prawidłowego wypełniania zadań opiekuńczo- wychowawczych w rodzinie.

Działania:

III.1.1. Zapewnienie pomocy asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo.

III.1.2. Organizowanie specjalistycznej pomocy dla rodzin w formie poradnictwa, mediacji, konsultacji.

III.1.3. Organizowanie treningów umiejętności wychowawczych, i prowadzenia gospodarstwa domowego dla rodzin.

III.1.4. Prowadzenie pracy socjalnej i edukacyjnej z rodzinami przy wykorzystaniu kontraktu socjalnego.

III.1.5. Prowadzenie edukacji rodziców w zakresie zagrożeń wynikających z różnego rodzaju uzależnień m.in. od środków psychoaktywnych i technologii cyfrowych we współpracy z placówkami specjalistycznymi i oświatowymi.

III.1.6. Animowanie lokalnych inicjatyw partnerskich służących aktywizowaniu rodzin i ich integrowaniu z otoczeniem sąsiedzkim.

III.1.7. Inicjowanie i wspieranie ruchów samopomocowych w środowisku zamieszkania z zastosowaniem zasad pracy aktywizacji lokalnej, w szczególności w związku z działaniami wynikającymi z gminnego programu rewitalizacji.

III.1.8. Organizowanie i przyznawanie pomocy materialnej, rzeczowej i w formie dożywiania rodzinom najbiedniejszym.

III.1.9. Zapewnianie warunków organizacyjnych i kadrowych dla osiągnięcia wysokiej jakości usług społecznych świadczonych na rzecz rodzin.

Cel szczegółowy III.2.: Zwiększenie oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.

Działania:

III.2.1. Organizowanie zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.

III.2.2. Promowanie i kształtowanie warunków do aktywności, w tym sportowej, wśród dzieci i młodzieży we współpracy z placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi.

III.2.3. Wspieranie oferty kierowanej do dzieci i młodzieży w zakresie spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań, będącej prewencją zachowań społecznie szkodliwych.

Cel szczegółowy III.3.: Poprawa funkcjonowania rodzin doświadczających przemocy domowej i skutków uzależnień

Działania:

III.3.1. Obejmowanie wsparciem i fachową pomocą rodzin doświadczającej przemocy domowej w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.

III.3.2. Podnoszenie kompetencji członków działającego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w formie szkoleń.

III.3.3. Obejmowanie rodzin z problemami wynikającymi z uzależnień poradnictwem specjalistycznym w tym w formie dostępu do terapii.

III.3.4. Zapewnienie dzieciom z rodzin z problemem uzależnień i przemocy wsparcia specjalistycznego w formie terapii i w ramach działalności placówek środowiskowych.

III.3.5. Współpraca podmiotów (m.in.: GOPS, GKRPA, Sąd, Kuratorzy Sądu, Policja, ngo) w realizacji działań określonych w gminnym programie profilaktyki uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć kierowanych do dzieci i młodzieży.

Obszar IV: pomoc osobom starszym

Kierunek interwencji:
profilaktyka dobrej starości i organizowanie warunków godnego życia seniorów

Cel główny dla obszaru IV:

Zapewnienie możliwości pełnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym i zaspokajania potrzeb życiowych

cel szcz. IV.1:

Rozwój oferty wsparcia w zakresie organizacji czasu wolnego dla osób starszych

cel szcz. IV.2

Dostęp do usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku

cel. szcz.IV.3

Przeciwdziałanie wykluczeniu generacyjnemu i cyfrowemu seniorów

Cel szczegółowy IV.1.: Rozwój oferty wsparcia w zakresie organizacji czasu wolnego dla osób starszych

Działania:

IV.1.1. Organizowanie dziennych form spędzania czasu i rozwoju zainteresowań z wykorzystaniem potencjału środowiska lokalnego.

IV.1.2. Promowanie i rozbudzanie zainteresowań zdrowym, aktywnym stylem życia.

IV.1.3. Rozwijanie współpracy pomiędzy organizacjami i instytucjami na rzecz wspólnych inicjatyw dla osób starszych.

IV.1.4. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych na rzecz osób starszych.

IV.1.5. Zapewnienie warunków organizacyjnych i kadrowych dla osiągnięcia wysokiej jakości usług społecznych świadczonych na rzecz seniorów.

Cel szczegółowy IV.2.: Dostęp do usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku

Działania:

IV.2.1 Wspieranie inicjatyw pomocy sąsiedzkiej w zakresie pomocy osobom starszym.

IV.2.2 Popularyzowanie wśród seniorów i ich rodzin wiedzy o dostępnych usługach i instytucjach wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku.

IV.2.3. Organizowanie usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych i specjalistycznych dla osób starszych, niesamodzielnych w środowisku zamieszkania.

IV.2.4. Kierowanie do instytucji opieki stacjonarnej w przypadku braku możliwości zaspokojenia potrzeb opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

Cel szczegółowy IV.3.: Przeciwdziałanie wykluczeniu generacyjnemu i cyfrowemu seniorów

Działania:

IV.3.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i obniżaniu jakości życia seniorów.

IV.3.2. Pomoc osobom starszym, chorym w utrzymaniu kontaktów społecznych - organizowanie wolontariatu.

IV.3.3. Udostępnianie możliwości poznawania technologii cyfrowych w komunikacji społecznej.

9. Siatka celów i działań:

Obszar I: Bezrobocie					
Cel główny I : Zmniejszenie poziomu bezrobocia wśród osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej					
Cel szczegółowy I.1: Wzrost kompetencji społecznych i zawodowych osób bezrobotnych					
działania	Koordynator	Realizatorzy/ partnerzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
<p>I.1.1. Aktywizowanie bezrobotnych przy wykorzystaniu dostępnych instrumentów rynku pracy w szczególności Programu Aktywizacja i Integracja (PAI) oraz prac społecznie użytecznych, robót publicznych, prac interwencyjnych.</p> <p>I.1.2. Zawieranie kontraktów socjalnych dla realizacji celów aktywizacji zawodowej.</p> <p>I.1.3. Udzielanie bezrobotnym wsparcia finansowego na pokrycie niezbędnych potrzeb w okresie pozostawania bez pracy.</p> <p>I.1.4. Zapewnianie dostępu do informacji o możliwych formach i instrumentach aktywizacji zawodowej.</p> <p>I.1.5. Pomoc w przezwyciężaniu indywidualnych barier w dostępie do zatrudnienia w ramach pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego.</p>	PUP	GOPS, NGO, UG	<p>Liczba osób realizujących aktywizujące formy zatrudnienia;</p> <p>Liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami bezrobotnymi;</p> <p>Liczba osób, którym przyznano pomoc finansową ze względu na bezrobocie;</p> <p>Liczba miejsc, w których można uzyskać informacje o formach i instrumentach aktywizacji zawodowej.</p>	Działania ciągłe	Fundusz Pracy, budżet gminy,

Cel szczegółowy I.2.: Rozwój współpracy pomiędzy instytucjami pomocowymi partnerami lokalnego rynku pracy					
działania	Koordynator	Realizatorzy / partnerzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
<p>I.2.1.Opracowywanie i wdrażanie we współpracy z instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi wspólnych przedsięwzięć i projektów wsparcia dla osób bezrobotnych.</p> <p>I.2.2.Organizowanie we współpracy z innymi partnerami publicznymi, prywatnymi i pozarządowymi wsparcia szkoleniowo – doradczego dla osób bezrobotnych.</p> <p>I.2.3.Wdrażanie systemowych metod pracy z klientem opartej na realizacji indywidualnej ścieżki wychodzenia z bezrobocia we współpracy z innymi partnerami.</p> <p>I.2.4.Nawiązywanie partnerskiej współpracy przy organizacji aktywizacji zawodowej w formie: staży, praktyk i wolontariatu pracowniczego.</p>	PUP	GOPS NGO UG	<p>Liczba inicjatyw realizowanych w partnerstwie;</p> <p>Liczba godzin wsparcia szkoleniowo doradczego dla osób bezrobotnych;</p> <p>Liczba osób korzystających z indywidualnej ścieżki wychodzenia z bezrobocia;</p> <p>Liczba osób bezrobotnych skierowanych do aktywizacji zawodowej (staże, praktyki).</p>	Działania ciągłe	Fundusz Pracy budżet gminy

Cel szczegółowy I.3.: Promocja przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.					
działania	Koordynator	Partnerzy/ realizatorzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
<p>I.3.1. Pomoc doradcza w zakresie możliwości pozyskiwania środków finansowych na uruchomienie działalności gospodarczej.</p> <p>I.3.2. Wspieranie organizacji zajęć samopomocowych w formie grup lub klubów wsparcia.</p> <p>I.3.3. Promocja zatrudnienia osób bezrobotnych wśród pracodawców</p> <p>I.3.4. Organizowanie szkoleń i treningów w zakresie umiejętności poszukiwania pracy oraz zwiększenia kompetencji pracowniczych.</p>	PUP	GOPS ROPS NGO	<p>Liczba bezrobotnych, którym udzielono pomocy w zakresie pozyskania środków finansowych na uruchomienie działalności gospodarczej;</p> <p>Liczba inicjatyw samopomocowych;</p> <p>Liczba osób bezrobotnych, które podjęły zatrudnienie.</p>	Działania ciągłe	Fundusz Pracy PFRON budżet gminy

Obszar II: Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Cel główny II : integracja społeczna i poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością i długotrwanie chorych

Cel szczegółowy II.1: Rozwój oferty wsparcia w zakresie poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych i długotrwanie chorych

działania	Koordynator	Partnerzy/ realizatorzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
<p>II.1.1.Ułatwianie dostępu do rehabilitacji i poradnictwa specjalistycznego w placówkach świadczących usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością</p> <p>II.1.2.Rozwijanie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób z niepełnosprawnością i długotrwanie chorych.</p> <p>II.1.3.Kierowanie do instytucji opieki stacjonarnej w przypadku braku możliwości zaspokojenia potrzeb opiekuńczych w miejscu zamieszkania</p> <p>II.1.4.Podejmowanie działań służących integracji i aktywizacji społeczno zawodowej osób niepełnosprawnych.</p> <p>I.1.5.Zapewnienie warunków organizacyjnych i kadrowych dla osiągnięcia wysokiej jakości usług społecznych świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych.</p>	GOPS	PUP NGO NZOZ ŚDS DPS	Liczba instytucji świadczących usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością; Liczba godzin przyznanych usług opiekuńczych i specjalistycznych; Liczba osób skierowanych do instytucji opieki stacjonarnej.	Działania ciągłe	Budżet gminy PFRON Fundusz Pracy NFZ MUW

Cel szczegółowy II.2: Wsparcie rodzin osób z niepełnosprawnością w wypełnianiu funkcji opiekuńczych.

działania	Koordynator	Partnerzy/ realizatorzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
<p>II.2.1.Organizowanie pomocy rodzinom opiekującym się osobami z niepełnosprawnością w tym rozwój wolontariatu.</p> <p>II.2.2.Wspieranie rozwoju ruchu samopomocowego rodzin osób z niepełnosprawnością.</p> <p>II.2.3. Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie dostępności metod leczenia i rehabilitacji.</p> <p>II.2.4.Podnoszenie kompetencji opiekuńczych tzw. opiekunów nieformalnych.</p> <p>II.2.5.Organizowanie pomocy w dostępie do poradnictwa specjalistycznego ze szczególnym uwzględnieniem wczesnej interwencji dla dzieci.</p>	GOPS	PCPR ŚDS PPP PFRON NGO DPS	Liczba rodzin korzystających z pomocy wolontariuszy; Liczba inicjatyw samopomocowych rodzin osób z niepełnosprawnością; Liczba zrealizowanych godzin porad specjalistycznych w zakresie dostępności	Działania ciągłe	Budżet gminy MUW

			metod opieki, leczenia i rehabilitacji; Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w zakresie wczesnej interwencji.		
Cel szczegółowy II.3: Inkluzja społeczna osób z niepełnosprawnością i korzystanie z praw obywatelskich:					
działania	Koordynator	Partnerzy/ realizatorzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
<p>II.3.1. Wspieranie współpracy jednostek organizacyjnych gminy i organizacji pozarządowych w podejmowaniu działań służących integracji i aktywizacji osób z niepełnosprawnością.</p> <p>II.3.2. Wyrównywanie szans rozwojowych i edukacyjnych dzieci z niepełnosprawnością.</p> <p>II.3.3. Zapewnienie dostępu osobom z niepełnosprawnością do poradnictwa specjalistycznego, informacji publicznej.</p> <p>II.3.4. Ułatwienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej – likwidacja barier architektonicznych.</p>	GOPS	UG PFRON PCPR NGO GZEAS PPP	Liczba inicjatyw integracyjnych i aktywizacyjnych z udziałem osób z niepełnosprawnością; Liczba dzieci z niepełnosprawnością objętych edukacją w placówkach oświatowych; Liczba miejsc, w których świadczone jest poradnictwo dla osób z niepełnosprawnością.	Działania ciągłe	Budżet gminy

Obszar III: Dysfunkcje życia rodzinnego

Cel główny III : Sprawny system pomocy instytucjonalnej dla rodzin z trudnościami wychowawczymi

Cel szczegółowy III.1: Organizowanie warunków dla prawidłowego wypełniania zadań opiekuńczo- wychowawczych w rodzinie.

działania	Koordynator	Partnerzy/ realizatorzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
<p>III.1.1.Zapewnienie pomocy asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo.</p> <p>III.1.2.Organizowanie specjalistycznej pomocy dla rodzin w formie poradnictwa, mediacji, konsultacji.</p> <p>III.1.3.Organizowanie treningów umiejętności wychowawczych, i prowadzenia gospodarstwa domowego dla rodzin.</p> <p>III.1.4.Prowadzenie pracy socjalnej i edukacyjnej z rodzinami przy wykorzystaniu kontraktu socjalnego.</p> <p>III.1.5.Prowadzenie edukacji rodziców w zakresie zagrożeń wynikających z różnego rodzaju uzależnień m.in. od środków psychoaktywnych i technologii cyfrowych we współpracy z placówkami specjalistycznymi i oświatowymi.</p> <p>III.1.6.Animowanie lokalnych inicjatyw partnerskich służących aktywizowaniu rodzin i ich integrowaniu z otoczeniem sąsiedzkim.</p> <p>III.1.7.Inicjowanie i wspieranie ruchów samopomocowych w środowisku zamieszkania z zastosowaniem zasad pracy aktywizacji lokalnej w szczególności w związku z działaniami wynikającymi z gminnego programu rewitalizacji.</p> <p>III.1.8.Organizowanie i przyznawanie pomocy materialnej, rzeczowej i w formie dożywiania rodzinom najbardziej potrzebującym.</p> <p>III.1.9.Zapewnianie warunków organizacyjnych i kadrowych dla osiągnięcia wysokiej jakości usług społecznych świadczonych na rzecz rodzin.</p>	GOPS	GKRPA GZEAS Policja Sąd PPP NGO	<p>Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny;</p> <p>Liczba placówek świadczących poradnictwo dla rodzin;</p> <p>Liczba treningów umiejętności wychowawczych;</p> <p>Liczba kontraktów socjalnych zawartych z rodzinami;</p> <p>Liczba godzin edukacji rodziców z zakresie profilaktyki zagrożeń;</p> <p>Liczba inicjatyw lokalnych przeprowadzonych w środowiskach zamieszkania;</p> <p>Liczba inicjatyw samopomocowych.</p>	Działania ciągle	<p>Budżet gminy</p> <p>Budżet państwa</p>

Cel szczegółowy III.2: Zwiększenie oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.

działania	Koordynator	Partnerzy/ realizatorzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
<p>III.2.1.Organizowanie zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.</p> <p>III.2.2.Promowanie i kształtowanie warunków do aktywności, w tym sportowej, wśród dzieci i młodzieży we współpracy z placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi.</p> <p>III.2.3.Wspieranie oferty kierowanej do dzieci i młodzieży w zakresie spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań, będącej prewencją zachowań społecznie szkodliwych .</p>	GZEAS	GOPS GKRPA SCKIPGZ NGO	<p>Liczba rodzajów zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży;</p> <p>Liczba placówek oferujących zajęcia;</p> <p>Liczba inicjatyw prewencyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży.</p> <p>Liczba konsultacji rodzinnych</p>	Działania ciągłe	<p>Budżet gminy</p> <p>Budżet państwa</p>

Cel szczegółowy III.3.: Poprawa funkcjonowania rodzin doświadczających przemocy domowej i skutków uzależnień

działania	Koordynator	Partnerzy/ realizatorzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
<p>III.3.1.Obejmowanie wsparciem i fachową pomocą rodzin doświadczającej przemocy domowej w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.</p> <p>III.3.2.Podnoszenie kompetencji członków działającego Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w formie szkoleń.</p> <p>III.3.3.Obejmowanie rodzin z problemami wynikającymi z uzależnień poradnictwem specjalistycznym w tym w formie dostępu do terapii.</p> <p>III.3.4.Zapewnienie dzieciom z rodzin z problemem uzależnień i przemocy wsparcia specjalistycznego w formie terapii i w ramach działalności placówek środowiskowych.</p> <p>III.3.5.Współpraca podmiotów (m.in.: GOPS, GKRPA, Sąd, Kuratorzy Sądu, Policja, ngo) w realizacji działań określonych w gminnym programie profilaktyki uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem</p>	GOPS	GKRPA NGO GZEAS Policja Sąd PPP	<p>Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem;</p> <p>Liczba szkoleń dla Zespołu Interdyscyplinarnego;</p> <p>Liczba rodzin korzystająca z poradnictwa specjalistycznego;</p> <p>Liczba dzieci z rodzin problemowych objętych wsparciem.</p>	Działania ciągłe	<p>Budżet gminy</p> <p>Budżet państwa (programy krajowe)</p>

przedsięwzięć kierowanych do dzieci i młodzieży.			Liczba świetlic środowiskowych prowadzonych przez GKRPA Liczba świetlic sportowych prowadzonych przez GKRPA		
Obszar IV: Pomoc osobom starszym					
Cel główny IV : Zapewnienie możliwości pełnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym i zaspokajania potrzeb życiowych					
Cel szczegółowy IV.1: Rozwój oferty wsparcia w zakresie organizacji czasu wolnego dla osób starszych					
działania	Koordynator	Partnerzy/ realizatorzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
IV.1.1.Organizowanie dziennych form spędzania czasu i rozwoju zainteresowań z wykorzystaniem potencjału środowiska lokalnego. IV.1.2.Promowanie i rozbudzanie zainteresowań zdrowym, aktywnym stylem życia. IV.1.3.Rozwijanie współpracy pomiędzy organizacjami i instytucjami na rzecz wspólnych inicjatyw dla osób starszych. IV.1.4.Wspieranie działalności organizacji pozarządowych na rzecz osób starszych. IV.1.5.Zapewnienie warunków organizacyjnych i kadrowych dla osiągnięcia wysokiej jakości usług społecznych świadczonych na rzecz seniorów.	SCKIPGZ	GOPS NZOZ NGO	Liczba osób starszych korzystających z dostępnych form wsparcia; Liczba inicjatyw promujących zdrowy styl życia; Liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych;	Działania ciągłe	Budżet gminy Budżet państwa (programy krajowe)
Cel szczegółowy IV.2: Dostęp do usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku					
działania	Koordynator	Partnerzy/ realizatorzy	wskaźnik realizacji	termin realizacji	źródło finansowania
IV.2.1.Wspieranie inicjatyw pomocy sąsiedzkiej w zakresie pomocy osobom starszym.	SCKIPGZ	GOPS	Liczba inicjatyw pomocy sąsiedzkiej społecznej;	Działania	Budżet gminy

<p>IV.2.2. Popularyzowanie wśród seniorów i ich rodzin wiedzy o dostępnych usługach i instytucjach wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku.</p> <p>IV.2.3. Organizowanie usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych i specjalistycznych dla osób starszych, niesamodzielnych w środowisku zamieszkania.</p> <p>IV.2.4. Kierowanie do instytucji opieki stacjonarnej w przypadku braku możliwości zaspokojenia potrzeb opiekuńczych w miejscu zamieszkania.</p>		<p>NZOZ NGO</p>	<p>Liczba miejsc, w których seniorzy otrzymują informacje.</p>	<p>ciągle</p>	<p>Budżet państwa</p>
Cel szczegółowy IV.3: Przeciwdziałanie wykluczeniu generacyjnemu i cyfrowemu seniorów					
<p>działania</p>	<p>Koordynator</p>	<p>Partnerzy/ realizatorzy</p>	<p>wskaźnik realizacji</p>	<p>termin realizacji</p>	<p>źródło finansowania</p>
<p>IV.3.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i obniżaniu jakości życia seniorów.</p> <p>IV.3.2. Pomoc osobom starszym, chorym w utrzymaniu kontaktów społecznych - organizowanie wolontariatu.</p> <p>IV.3.3. Udostępnianie możliwości poznawania technologii cyfrowych w komunikacji społecznej.</p>	<p>SCKIPGZ</p>	<p>GOPS NGO</p>	<p>Liczba osób starszych objętych wsparciem finansowym; Liczba wolontariuszy pracujących z osobami starszymi; Liczba miejsc umożliwiających seniorom korzystanie z technologii cyfrowych.</p>	<p>Działania ciągle</p>	<p>Budżet gminy</p>

10. Ramy finansowe strategii

Głównym źródłem finansowania poszczególnych działań w obrębie wyznaczonych celów w strategii jest budżet gminy Zabierzów. Środki finansowe, na każdy rok zostaną określone w uchwale zatwierdzającej budżet gminy.

W okresie obowiązywania strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014-2016 przyjętej uchwałą Rady Gminy Nr XXXIX/ 331/13 na pomoc społeczną przeznaczano następujące kwoty: w roku 2014: 6 017 416 PLN w roku 2015: 6 227 309 PLN, natomiast w roku 2016: 6 885 112 PLN. Zatem wielkość wydatków na zadania gminy związane z potrzebami społecznymi wynosiła przez kolejne trzy lata średnio prawie 6 400 000 PLN w skali roku. Przewiduje się utrzymanie poziomu finansowania w zakresie wydatków pomocy społecznej związanych z realizacją celów zawartych w obecnym dokumencie strategicznym na poziomie lat ubiegłych. Natomiast w związku z realizacją zadań z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci nastąpi znaczący wzrost środków na inne zadania związane z polityką społeczną.

Rodziny i osoby, które pozostają w kręgu zainteresowania instytucji pomocowych wymagają wsparcia w postaci usług społecznych (poradnictwo, doradztwo, praca socjalna, asystentura, interwencja kryzysowa). Dla zapewnienia jakości zgodnej ze standardem usług wymagany jest odpowiedni poziom finansowania.

Dodatkowo, poszczególne zadania zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zabierzów mogą być współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014 – 2020 oraz EFS Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) w przypadku realizacji projektów składanych w trybie konkursowym.

11. Wdrażanie strategii

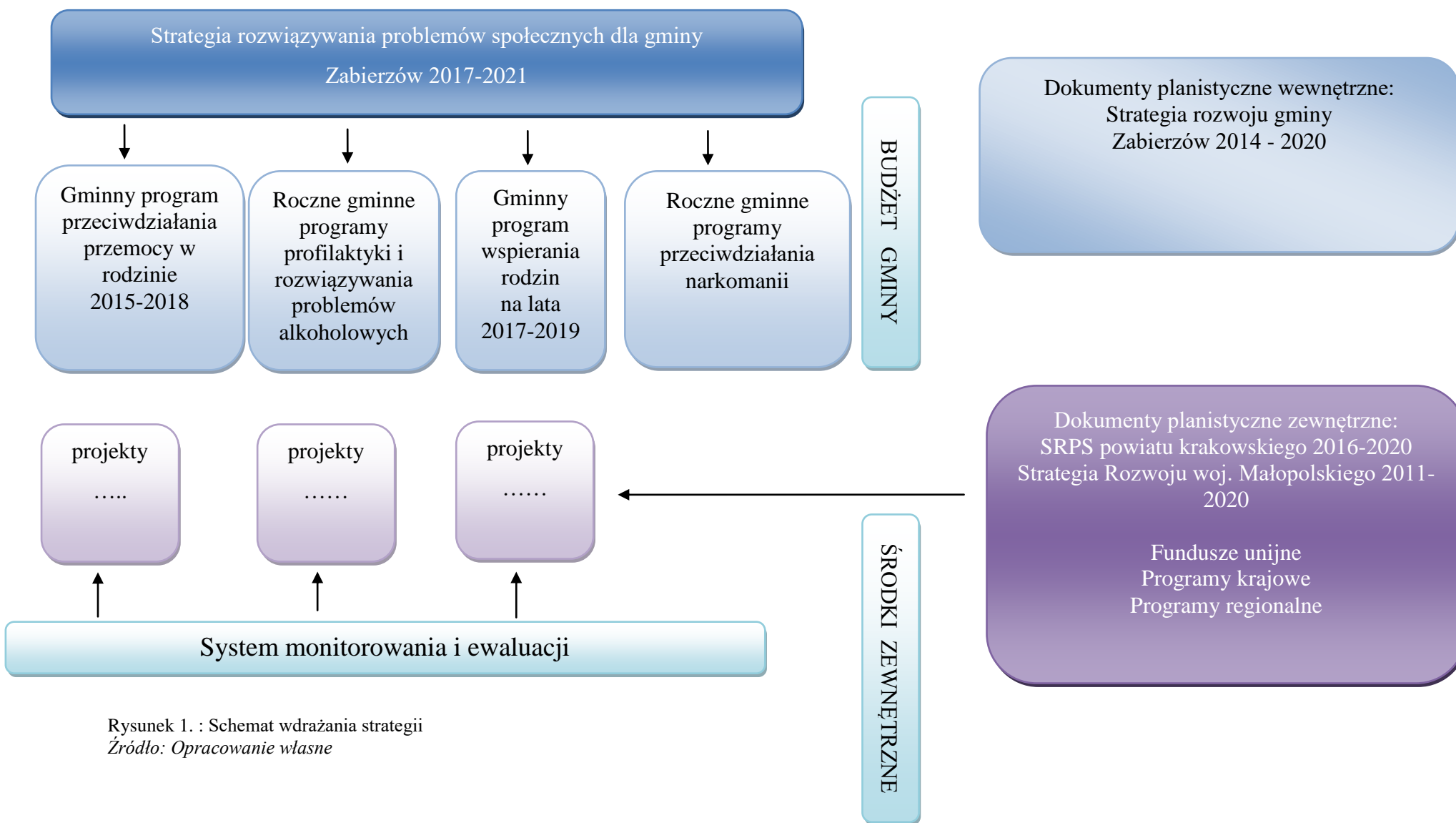
Przez wdrażanie strategii rozumieć należy system działań podejmowanych przez władze gminy, jednostki organizacyjne i innych partnerów, którym przypisano zadania ukierunkowane na osiągnięcie celów strategii. Działania te służą realizacji zawartych w strategii założeń, ewaluacji strategii i samego procesu jej wdrażania, dokonywaniu korekt procesu realizacji strategii oraz projektowaniu i dokonywaniu ewentualnych zmian w strategii. Na proces wdrażania składać się będą następujące czynności:

- koordynowanie realizacji poszczególnych działań ujętych w strategii,
- monitorowanie realizacji działań i weryfikacja stopnia osiągnięcia celów przyjętych w strategii,
- monitorowanie i korygowanie czynności służących organizacji wdrażania strategii,
- monitorowanie aktualności treści strategii i ewentualne ich korygowanie.

W tabeli „siatka celów i działań” wskazane są podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań zaplanowanych w strategii wyznaczając im rolę koordynującego, realizatora lub partnera. Instytucje te współpracują z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zabierzowie, w zakresie wdrażania i monitorowania strategii zgodnie z przyjętymi wspólnie zasadami. Ponadto poszczególne cele strategii mogą być dodatkowo osiągnięte poprzez realizację programów, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej²⁶, tj. programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

²⁶ Art. 17 ustawy o pomocy społecznej

11.1. Schemat wdrażania strategii:

Rysunek 1. : Schemat wdrażania strategii
Źródło: Opracowanie własne

12. Monitoring i ewaluacja

Z procesem wdrażania strategii wiąże się nieodłącznie ewaluacja i system monitorowania całego przebiegu realizacji, polegający na pozyskiwaniu i analizowaniu ilościowych i jakościowych danych dotyczących podejmowanych działań. Wskaźniki zdefiniowane dla każdego celu wyznaczonego w strategii posłużą do oceny poziomu ich osiągnięcia. GOPS w związku z opracowywaniem „oceny zasobów pomocy społecznej” oraz sprawozdania MPiPS-03 dokona analizy zebranych danych, które powinny pochodzić również z instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację działań ujętych w strategii.

Monitoring będzie zatem dotyczyć:

- oceny przebiegu realizacji strategii tj. jej celów i działań,
- oceny uzyskiwanych efektów poprawy warunków życia społecznego mieszkańców gminy.

Dane pozyskane w trakcie monitoringu z jednej strony dostarczać będą informacji pozwalających ocenić na ile udało się osiągnąć zakładane cele, z drugiej zaś pozwolą dokonywać korekt odnośnie przyjętych założeń, gdyby pojawiły się okoliczności, których nie dało się przewidzieć.

12.1. Monitoring strategii:

Monitoring strategii umożliwi:

- bieżącą ocenę realizacji działań oraz stopnia osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie władz lokalnych o uzyskanych wynikach.

Proces monitorowania obejmuje:

- zdefiniowanie wskaźników dla poszczególnych celów strategii,
- określenie procedury monitorowania,
- wyznaczenie jednostek i osób odpowiedzialnych za pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie poszczególnych grup wskaźników,
- koordynowanie procesu monitorowania i administrowania bazą danych.

Przyjmuje się następujące sposoby zbierania informacji:

- rejestracja procesu – w formie okresowych informacji na koniec każdego roku budżetowego z przeprowadzonych działań ujętych w strategii, opracowywanych przez poszczególne instytucje pomocy i integracji społecznej w gminie w ramach ich czynności sprawozdawczych,
- ocena zasobów pomocy społecznej – sprawozdanie realizowane na podstawie zapisów ustawy o pomocy społecznej przez GOPS we współpracy z innymi instytucjami pomocy i integracji społecznej,
- sprawozdanie MPiPS – 03, realizowane przez GOPS,
- opracowanie i analiza danych statystyki narodowej wykonane zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami przez jednostki organizacyjne gminy.

Wskaźniki wykorzystywane do oceny stopnia realizacji strategii zostały umieszczone w siatce celów i działań dla poszczególnych obszarów oddziaływania strategii. Podmioty realizujące działania służące osiągnięciu celów, odpowiadają za przekazanie informacji i danych dokumentujących ich realizację do podmiotu koordynującego dane działania na koniec okresu sprawozdawczego zgodnie z ustalonymi zasadami wynikającymi z monitoringu.

Na podstawie sprawozdań za rok 2016 określone zostaną wartości wskaźników zdefiniowanych dla poszczególnych celów i działań ujętych w strategii, stanowić one będą wartość wyjściową dla oceny stopnia dokonywanych zmian. W kolejnych latach, zgodnie z przyjętą procedurą monitoringu, dokonywana będzie ocena poziomu osiągniętych rezultatów w odniesieniu do wartości z roku sprawozdawczego 2016.

12.2. Ewaluacja strategii:

W wyniku monitoringu zebrane zostaną informacje, które następnie będą wykorzystywane w procesie ewaluacji.

Cele ewaluacji:

1. Ocena skuteczności oddziaływań podejmowanych przez instytucje pomocy i integracji społecznej w związku z realizacją strategii rozwiązywania problemów społecznych.
2. Wskazanie sposobów działania przyczyniających się do wzrostu skuteczności interwencji służb i instytucji zaangażowanych w proces pomocy.

Obszary badawcze dla ewaluacji:

Metody i formy działań podejmowanych przez instytucje pomocy i integracji społecznej w ramach zadań własnych w związku z realizacją *Strategii rozwiązywania problemów społecznych*.

Okresy ewaluacji:

Przewiduje się przeprowadzanie ewaluacji cząstkowych na końcu każdego roku realizacji *Strategii* w powiązaniu z okresami sprawozdawczości poszczególnych instytucji i harmonogramem monitoringu. Ewaluacja końcowa będzie przeprowadzona po zakończonym okresie realizacji strategii.

Metody ewaluacji:

- metody ilościowe: analizy statystyczne, analizy finansowe,
- metody jakościowe: analiza dokumentacji, analizy społeczne.

12.3. Plan monitoringu i ewaluacji:

Obszar I: Bezrobocie					
Cel główny I : Zmniejszenie poziomu bezrobocia wśród osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej					
Przedmiot monitoringu i ewaluacji	Koordynator	Instytucje sprawozdające	wskaźnik realizacji	Okresy raportowania	Narzędzie monitoringu
Pytanie ewaluacyjne: które z prowadzonych działań aktywizacyjnych podniosły kompetencje osób bezrobotnych?					
Cel szczegółowy I.1: Wzrost kompetencji społecznych i zawodowych osób bezrobotnych	PUP	GOPS, PUP, NGO, UG	Liczba osób realizujących aktywizujące formy zatrudnienia; Liczba kontraktów socjalnych zawartych z osobami bezrobotnymi; Liczba osób, którym przyznano pomoc finansową ze względu na bezrobocie; Liczba miejsc, w których można uzyskać informacje o formach i instrumentach aktywizacji zawodowej.	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne,
Pytanie ewaluacyjne: W jakim stopniu współpraca pomiędzy partnerami rynku pracy przyczyniła się do wzrostu aktywności osób bezrobotnych?					
Cel szczegółowy I.2.: Rozwój współpracy pomiędzy instytucjami pomocowymi partnerami lokalnego rynku pracy	PUP	GOPS, PUP NGO UG	Liczba inicjatyw realizowanych w partnerstwie; Liczba godzin wsparcia szkoleniowo doradczego dla osób bezrobotnych; Liczba osób korzystających z indywidualnej ścieżki wychodzenia z bezrobocia; Liczba osób bezrobotnych skierowanych do aktywizacji zawodowej (staże, praktyki).	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne

Pytanie ewaluacyjne: W jakim stopniu zastosowane formy wsparcia wpłynęły na poziom zatrudnienia osób bezrobotnych?					
Cel szczegółowy I.3.: Promocja przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.	PUP	GOPS ROPS NGO PUP	Liczba bezrobotnych, którym udzielono pomocy w zakresie pozyskania środków finansowych na uruchomienie działalności gospodarczej; Liczba inicjatyw samopomocowych; Liczba osób bezrobotnych, które podjęły zatrudnienie.	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne
Obszar II: Niepełnosprawność i długotrwała choroba Cel główny II : integracja społeczna i poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością					
Przedmiot monitoringu i ewaluacji	Koordinator	Instytucje sprawozdające	wskaźnik realizacji	Okresy raportowania	Narzędzie monitoringu
Pytanie ewaluacyjne: W jaki sposób realizowana jest potrzeba poprawy jakości życia?					
Cel szczegółowy II.1: Rozwój oferty wsparcia w zakresie poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnością i długotrwanie chorych	GOPS	GOPS PUP NGO NZOZ ŚDS DPS	Liczba instytucji świadczących usługi na rzecz osób z niepełnosprawnością; Liczba godzin przyznanych usług opiekuńczych i specjalistycznych; Liczba osób skierowanych do instytucji opieki stacjonarnej.	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne,
Pytanie ewaluacyjne: W jakim stopniu oferta wsparcia poprawiła możliwości rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczych?					
Cel szczegółowy II.2: Wsparcie rodzin osób z niepełnosprawnością w wypełnianiu funkcji opiekuńczych	GOPS	GOPS PCPR ŚDS PPP PFRON DPS NGO	Liczba rodzin korzystających z pomocy wolontariuszy; Liczba inicjatyw samopomocowych rodzin osób z niepełnosprawnością; Liczba zrealizowanych godzin porad specjalistycznych w zakresie dostępności metod opieki, leczenia i rehabilitacji;	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne

			Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w zakresie wczesnej interwencji.		
Pytanie ewaluacyjne:					
W jakich obszarach podejmowane działania przyczyniły się do zwiększenia szans życiowych osób z niepełnosprawnością?					
Cel szczegółowy II.3: Inkluzja społeczna osób niepełnosprawnością i korzystanie z praw obywatelskich:	GOPS	UG GOPS PFRON PCPR NGO GZEAS PPP	Liczba inicjatyw integracyjnych i aktywizacyjnych z udziałem osób z niepełnosprawnością; Liczba dzieci z niepełnosprawnością objętych edukacją w integracyjnych placówkach oświatowych; Liczba miejsc, w których świadczone jest poradnictwo dostępne dla osób z niepełnosprawnością.	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne

Obszar III: Dysfunkcje życia rodzinnego

Cel główny III : Sprawny system pomocy instytucjonalnej dla rodzin z trudnościami wychowawczymi

Przedmiot monitoringu i ewaluacji	Koordynator	Instytucje sprawozdające	wskaźnik realizacji	Okresy raportowania	Narzędzie monitoringu
Pytanie ewaluacyjne: Realizacja których form wsparcia przyczyniła się do poprawy funkcjonowania rodzin?					
Cel szczegółowy III.1: Organizowanie warunków dla prawidłowego wypełniania zadań opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie	GOPS	GOPS, GKRPA GZEAS Policja Sąd PPP NGO	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny; Liczba placówek świadczących poradnictwa dla rodzin; Liczba treningów umiejętności wychowawczych; Liczba kontraktów socjalnych zawartych z rodzinom; Liczba godzin edukacji rodziców z zakresie profilaktyki zagrożeń; Liczba inicjatyw lokalnych; przeprowadzonych w środowiskach zamieszkania; Liczba inicjatyw samopomocowych.	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne,
Pytanie ewaluacyjne: Czy oferta zajęć rozwojowo-wychowawczych była adekwatna do potrzeb dzieci i młodzieży?					
Cel szczegółowy III.2: Zwiększenie oferty zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży	GZEAS	GOPS GKRPA GZEAS SCKIPGZ NGO	Liczba rodzajów zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży Liczba placówek oferujących zajęcia Liczba inicjatyw prewencyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne

Pytanie ewaluacyjne: W jakim obszarze oferowane wsparcie dla rodzin miało wpływ na warunki ich funkcjonowania ?					
Cel szczegółowy III.3.: Poprawa funkcjonowania rodzin doświadczających przemocy domowej i skutków uzależnień	GOPS	GOPS GKRPA NGO GZEAS Policja Sąd PPP	Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem Liczba szkoleń dla Zespołu Interdyscyplinarnego; Liczba rodzin korzystająca z poradnictwa specjalistycznego; Liczba dzieci z rodzin problemowych objętych wsparciem	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne
Obszar IV: Pomoc osobom starszym					
Cel główny IV : Zapewnienie możliwości pełnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym i zaspokajania potrzeb życiowych					
Przedmiot monitoringu i ewaluacji	Koordynator	Instytucje sprawozdające	wskaźnik realizacji	Okresy raportowania	Narzędzie monitoringu
Pytanie ewaluacyjne: W jakim zakresie oferta wsparcia odpowiadała potrzebom seniorów?					
Cel szczegółowy IV.1: Rozwój oferty wsparcia w zakresie organizacji czasu wolnego dla osób starszych	SCKIPGZ	GOPS SCKIPGZ NZOZ NGO	Liczba osób starszych korzystających z dostępnych form wsparcia; Liczba inicjatyw promujących zdrowy styl życia; Liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych.	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne,
Pytanie ewaluacyjne: W jakim stopniu usługi dla seniorów zaspokajały ich potrzeby ?					
Cel szczegółowy IV.2: Dostęp do usług seniorów wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku	SCKIPGZ	GOPS SCKIPGZ NZOZ NGO	Liczba inicjatyw pomocy sąsiedzkiej społecznej liczba miejsc, w których seniorzy otrzymują informacje.	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne

Pytanie ewaluacyjne: W jakim zakresie oferta wsparcia przyczyniła się do większej integracji seniorów w środowisku zamieszkania					
Cel szczegółowy IV.3: Przeciwdziałanie wykluczeniu generacyjnemu i cyfrowemu seniorów	SCKIPGZ	SCKIPGZ GOPS NGO	Liczba osób starszych objętych wsparciem finansowym; Liczba wolontariuszy pracujących z osobami starszymi; Liczba osób starszych korzystających z technologii cyfrowych.	Koniec roku budżetowego	dane statystyczne, sprawozdania roczne

13. Spodziewane efekty realizacji strategii – prognoza zmian w zakresie objętym strategią

W wyniku realizacji działań zaplanowanych w strategii spodziewane są następujące zmiany:

W obszarze I – Bezrobocie:

- osoby bezrobotne, podniosą swoje kwalifikacje zawodowe poprzez korzystanie ze szkoleń, kursów i doradztwa zawodowego
- osoby bezrobotne nabeżdą umiejętności niezbędne na rynku pracy, dzięki udziałowi w aktywizujących formach wsparcia przygotowujących do zatrudnienia;
- podmioty rynku pracy, tj.: pracodawcy, instytucje rynku pracy oraz instytucje pomocy społecznej podejmować będą partnerską współpracę na rzecz przeciwdziałania bezrobociu;
- zmniejszy się odsetek osób pozostających bez zatrudnienia wśród korzystających z pomocy społecznej.

W obszarze II – Niepełnosprawność i długotrwała choroba:

- podniesie się jakość życia osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych;
- zwiększy się podaż usług opiekuńczych w tym specjalistycznych;
- rodziny podniosą swoje kompetencje opiekuńcze dzięki integracji środowiska i samopomocy;
- osoby niepełnosprawne i ich rodziny będą miały zapewniony dostęp do informacji o przysługujących im prawach i uprawnieniach.

W obszarze III – Dysfunkcje życia rodzinnego:

- rodziny otrzymają fachowe wsparcie w ramach specjalistycznych usług społecznych – np. asystenta rodziny, interwencji w sprawach przemocy, treningów umiejętności wychowawczych i zajęć edukacyjnych, dzięki czemu wzrosną kompetencje rodzin niewydolnych w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- nastąpi większa integracja rodziców dzięki inicjatywom samopomocowym;
- zwiększy się oferta zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży realizowana w ramach partnerskiej współpracy instytucji działających na terenie gminy;
- rodziny dotknięte przemocą i problemem uzależnień otrzymają fachowe wsparcie

pozwalające osiągać samodzielność i niezależność życiową;

- zwiększy się dostępność poradnictwa i usług specjalistycznych dla rodzin;
- nastąpi poprawa warunków życia materialnego rodzin najuboższych.

W obszarze IV – Pomoc osobom starszym;

- zwiększy się oferta wsparcia w zakresie organizacji czasu wolnego dla osób starszych, w tym w zakresie usług społecznych;
- poprawi się jakość życia społecznego osób starszych w szczególności zamieszkujących na terenach wiejskich;
- zwiększy się poziom integracji społecznej w środowisku osób starszych;
- seniorzy poprawią swoje umiejętności korzystania z urządzeń opartych na technologiach cyfrowych.

14. Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	8
Tabela 2. Stopa bezrobocia w latach 2012-2014.....	9
Tabela 3. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2014 r.	9
Tabela 4. Dochody i wydatki budżetowe gminy.	10
Tabela 5: Dane demograficzne ludności gminy Zabierzów.	10
Tabela 6. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych powodów w ogólnej liczbie klientów	13
Tabela 7. Liczba osób bezrobotnych w gminie Zabierzów w latach 2014 i 2015 oraz w powiecie w 2015.....	15
Tabela 8: Mieszkańcy gminy Zabierzów korzystający z pomocy społecznej.	16
Tabela 9. Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie w formie usług i świadczeń.	16
Tabela 10. Liczba rodzin otrzymujących inne rodzaje świadczeń pieniężnych	17
Tabela 11. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia w formie usług społecznych.	18
Tabela 12. Liczba uczestników, objętych pomocą w ramach GPPU.....	18
Wykres 1. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.....	12
Wykres 2. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej.....	13
Wykres 3. Udział osób korzystających z pomocy społecznej z poszczególnych powodów w ogólnej liczbie klientów.	14
Wykres 4: Liczba osób bezrobotnych w gminie Zabierzów w latach 2014 i 2015 oraz w powiecie w 2015.....	15
Wykres 5. Liczba rodzin, które otrzymały świadczenia.....	17
Rysunek 1. Schemat wdrażania strategii	47